Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 36 (14058) | 1973 оной февралиин 11, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ЭХЭ ОРОНОЙМНАЙ АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ ЖЭГҮҮРТЭ ДАЛИ

Москвада баярай суглаан болобо

Манай үе сагай байдалые агаарай транспортгүйгөөр ой ухаандаа оруулхань хүшэр юм. Мүнөө Граждан авиаци Совет ороной арадай ажахын шухала һалбаринь болонхой. Жэл бүри Аэрофлодой самолёдууд олон арбаад миллион пассажирые, хэдэн зуугаад тонно ашаа зөөнэ. Авиаторнууд таряашадай, морягуудай, загаһашадай, геологуудай, врачнуудай, барилгашадай найдамтай туһалагшад болоо. Мүнөө СССР-эй ехэ ехэ хото городууд, холын районууд агаарай холбоотой. Совет самолёдууд дэлхэйн олон арбаад орондо ниидэн ошодог.

Аэрофлодой хүдэлмэрилэгшэд, тэдээнтэй хамта оронойнай бүхы арад СССР-эй Граждан авиациин байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе февралиин 9-дэ баяр жабхалантайгаар тэмдэглэбэ. Энэ гайхамшаг һайндэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо болоо.

Нүхэд **Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, Ю. В. Андропов, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев** гэгшэдэй суглаанай президиумдэ ерэжэ һуухадань, сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. В. Подгорный** суглаанда хабаадагшадаар халуунаар угтагдан, үгэ хэлэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
УКАЗ
СССР-эй ГРАЖДАН АВИАЦИИЕ (АЭРОФЛОДЫЕ) ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР ШАГНАХА ТУХАЙ

Агаарай транспорт хүгжөөлгэдэ ехэ габьяатай байһанайнь, пассажирнуудые зөөхэ түсэбүүдые дүүргэлгэдэ, ороной арадай ажахыда авиацие хэрэглэлгэдэ ехэ туһа нэмэри хэһэнэйнь, авиационно шэнэ техникэ нэбтэрүүлэн ашаглаһанайнь түлөө, байгуулагдаһаар 50 жэлэйнь ойтой дашарамдуулан, **СССР-эй Граждан авиацие (Аэрофлот) Октябриин Революциин орденоор** шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1973 оной февралиин 9.

Нүхэр Н. В. ПОДГОРНЫН хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Мүнөөдэр манай орон, бүхы совет арад СССР-эй Граждан авиациин 50 жэлэй ойе баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэжэ байна.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хэблэлдэ толилогдоһон амаршалга дотор манай Граждан авиациин ажал ябуулгада, арадай ажахын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэрэнэй хэһэн хубитада үндэр сэгнэлтэ үгтөө, тэрэнэй саашанхи хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тодорхойлогдоо. Пилодууд болон штурмануудые, инженернүүд болон технигүүдые, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые, Аэрофлодой бүхы коллективые 50 жэлэй ойтойнь, гайхамшагта амжалта, туйлалтануудтайнь дашарамдуулан, гүн сэдьхэлһээ амаршалхыемни зүбшөөгыт!

Соведүүдэй ороной Граждан авиаци ехэ ба алдарта зам гаталаа. Тэрэнэй мүндэлэн һалбаралга Владимир Ильич Ленинэй нэрэтэй холбоотой юм. Совет гүрэнэй байгуулагдажа эхилжэ байхада, авиацие арадай ажахын эгээн түрүү һалбаринуудай нэгэн, социализмын ороной ерээдүйн хуби заяанда шухалын шухала удха шанартай байха гэжэ партиин, арадай вождь холо уридшалан хараалһан байгаа. Тэрэ сагта, экономическа талаар эгээн хүшэр хүндэ оршон байдалай, һандарһан байдалай үедэ, агаарай улаан флодые дары байгуулжа эхилхэ гээд хүдэлмэришэн ангие, бүхы ажалшадые Ленин, парти уряалаа бэлэй.

1923 оной февралиин 9-дэ граждан авиациин талаар совет байгуулха тухай тогтоол абтаһан байгаа. Орон доторнай авиационно промышленность байгуулагдана, аэродромой барилганууд бодоно, агаарай харгы зам гаргагдана — олон ондоо зорилго дүүргэхэ Советскэ Союзай агаарай Граждан флодой үндэһэ һуури табигдана.

Авиаци байгуулга үнэхөөрөө бүхы арадай шэнжэтэй, бүгэдэ нийтын хэрэг болоо. Агаарай флот байгуулха гэһэн партиин уряа үдэрэй лозунг боложо, олон миллион совет хүнүүдэй хүсэл эрмэлзэлые буляаһан юм. Бусад олон патриотическа үүсхэлдэл адли энэшье хэрэгтэ манай алдарта залуушуул түрүү зэргэдэ ябаа. Авиаци байгуулгые Ленинэй комсомолой шефтээ абаһан ушар туйлай ехэ үүргэ дүүргээ. Олон мянган хүбүүд, басагад авиаторай эрэлхэг зоригтой мэргэжэлые шудалха гэжэ эрмэлзээнэ. Халуун зүрхэнэйнгөө уряагаар хүдэлмэришэд болон таряашадай залуушуулай эрхим түлөөлэгшэд авиацида ерэдэг һэн.

Эсэгэ оронойнгоо бүтээһэн самолёдуудаар совет летчигууд Эхэ ороноо алдаршуулһан хэдэ хэдэн ниидэлгэнүүдые хээ. Чкалов, Громов болон бусад баатар лётчигуудай домогто ороһон

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

Габшагай һаалишад

Хүрбын совхозой һаалишад энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1.800 килограммһаа бага бэшэ һү һааха социалис уялга абанхай. Мүнөө жэлдэ нёдондонойхидо орходоо энэ ажахыда үбһэ тэжээл багаар бэлэдхэгдэһэн юм. Тиигэбэшье ажахын малшад ниитынгээ адууһа малай тоо толгой хороонгүй, абтадаг ашаг шэмыень бүри ехэ болгохын тула оролдон ажаллажа байна.

Һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд бии байгаа арга боломжоёо хэрэглэн, бүхы тэжээлээ гамтайгаар, ашаг ехэтэйгээр гаргашалхые оролдоно. Һолоомо, шэлбэһэ гэхэ мэтые һайнаар хэршэжэ, талха тарянай зүйлнүүдтэй холижо буйлуулаад малдаа үгэнэ. Тиихэдэ үнеэд бүлеэн уһаар уһалагдана.

Совхозой түрүү һаалишад Сэсэг Цыбикова, Жэбзема Малanова болон бусад түрэл республикынгаа 50 жэлэй ойдо зорюулан абаһан уялгаяа, мүн юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы оной харюусалгата даабарие саг соонь дүүргэхын түлөө оролдосотойгоор ажаллана. Тэдэнэр байгша ондо үнеэн бүриһөө тугал абаха зорилготой. Үбэлэй һарануудта һү һаалгаар ажахы дотороо эрхимлэжэ ябана.

Эдэ нүхэдэй абаһан уялгаяа дүүргэхэ байһанда найдамаар.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хориин аймаг.

Худанай совхозой Улааха-Аралай һүнэй фермын коллектив үнгэрөөшэ жэлдэ Хэжэнгын аймагай һаалиин фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, аймаг доторoo түрүү һуури эзэлһэн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус фермын түрүү һаалишан Г. С. Гатаулина.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

* Бүхэсоюзна мүрысөөндэ хабаадагшын үгэ

КОМСОМОЛ ЗАЛУУ НАҺАНДАА

Дабажит Лубсанова—Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын һаалишан, ВЛКСМ-эй гэшүүн

Үнгэрэгшэ жэлэй декабриин 25-һаа 28 болотор бүхэсоюзна комсомолой суглаан болоһон байна. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй баярай заседани дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй хэһэн элидхэл соо табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар комсомолшуудай, комсомол-залуушуулай коллективүүдэй хэхэ ажал хэрэг зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм.

Манайшье ажахыда иимэ суглаан болоһон, юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ габшагайгаар ажаллажа, түсэб даабаряа болон абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ гэжэ хэлсэһэн байнабди. Партиин уряа шугам — манай хэрэг гэһэн уряа доро энэ суглаан болоо һэн.

Тиимэшье байха ёһотой гэжэ һанагдана. Табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ ерэод байхадаа, бидэнэр, комсомол-залуушуул өөһэдынгөө хэхэ ажал, дабаха дабаагаа тодорхойлхо зэргэтэйбди. Малшадые абажа үзэбэл, 1972—1973 оной үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абажа, гүрэндэ ехээр худалдаха талаар малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөө эмхидхэлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоолоор ехэ зорилгонууд табигданхай.

Намда 16 үнеэн даалгагданхай. Мүнөө үедэ 14-иинь һаагдана. Байгша ондо үнеэн бүриһөө 2800 килограмм һү һааха уялга абанхайб. Бүхы фермээрээ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2700 килограмм һү һаахаар шиидэнхэйбди. Энэмнай нёдондо жэлэйхиһээ 100 килограммаар ехэ болохо юм.

Һаалишан болоһон ушарни гэбэл, үнгэрэгшэ мэргэжэл үргэлжэлүүлхэ хүсэлтэй байгааб. Эхынгээ хажууда ябалсажа, ажалдаа дүршэжэ, дүй дүршэлтэй болохо зорилготойб.

Фермэ дээрэмнай хамта 11 һаалишад хүдэлнэ. Олонхинь залуушуул. Дүй дүршэлөөр баян һаалишад гэбэл, гүрэнэй шангай мянганай дабаа дабаһан Альбина Сергеевна Кузьмина, мүн минии эжы Дулмажитма болоно. Тэдэнэр бидэндээ ехэ туһалдаг, ажалайнгаа дүй дүршэл дамжуулан үгэхые оролдодог юм.

Һаалишанай ажал юрэнхыдөө мэдээжэ юм бэзэ. Өөр дээрээ абажа хэлэбэл, үглөөгүүр тэбдээ һэм. Үглөөгүүр эртэ бодохо, малдаа тэжээлынь үгэхэ хэрэгтэй. Арба гаран үнеэдые гараараа һааха гээшэ амар ажал бэшэ. Манай фермэдэ ажалнай хүсэд оньһожоруулагдаагүй юм.

Юрэнхыгөөр хэлэбэл, һаалишанай ажал ехэ. Тэрээнһээ айжа, сошордожо ябабал, амжалта туйлахын аргагүй. Хүсэ шадалаа гаргажа, һаналаа табижа хүдэлхые оролдохо шухала гэжэ һанадагби.

Гадна бэе бэедээ туһалха, нүхэдөө дэмжэхэ хэрэгтэй. Манай фермынхид эбтэй эетэй бүлэ болонхой юм. Шиинии тухашаржа, тулижа байгаа һааш, туһалха зон олон. Эхынгээ ажал, мүн үнеэдыень тушаажа абаһан Светлана Дабаева, тугалшад Ц. Хоборкова, Н. Будаева, М. Банчикова болон бусадые эндэ нэрлэжэ болоно.

Би үдэшын дунда һургуулиин 11-дэхи класста һуража байнаб. Хэшээлдэ, консультацида ябаха, шалгалта тушааха сагта нүхэдэмни туһалдаг юм. Найдабаритай нүхэдтэй хадаа һанаагаа зобохогүйш, һуралсалдаашье гээгдэхэгүйш.

Ажаллаха, һуралсахынгаа хажуугаар сүлөөтэй сагаа аша туһатайгаар үнгэргэхэ арга боломжо манай фермын хүдэлмэришэдтэ хүсэд бии юм. Улаан булангдамнай телевизор табигданхай, газетэ, журналнууд бии. Нүүдэл библиотекэһээ номууд арбан хоногтоо асарагдажа, һэлгэгдэжэ байдаг. Үдэшэлэндөө ажалаа дүүргээд, һонирхолтой шэнэ теле-дамжуулгануудые харанабди, лекци болон хөөрэлдөөн болодог.

Дирекци ба партком, рабочком, ВЛКСМ-эй комитет малай үбэлжэлгын үедэ малшадай мүрысөөнэй гурим зохёожо, бидэнэртэ бултандамнай дуулгаа һэн. Тэрэнэй ёһоор үбэлжэлгын долоо һарын туршада үнеэн бүриһөө 2000 литрһээ бага бэшэ һү һаажа шадабал, һаалишан Хүндэлэлэй грамотада, 100 түхэриг мүнгэн шанда хүртэхэ юм. Социалис мүрысөөндэ илажа гараһан залуу һаалишад, мал адуулагшад амаралтын байшанда амарха, аяншалгада ошохо путевкоор шагнагдаха байна.

Энээнэй урда тээ һаалишадай мүрысөөнэй дүн имагтал һаагдаһан һүнэй хэмжээгээр тодорхойлогдодог байгаа. Харин мүнөө тушаагдаһан һүнэй шанар хараада абтадаг болоо. Мүн тэжээлэй гаргаша, өөрыньшье жаяг журам, хүсэл оролдолго мүн лэ хараада абтана.

Материальна урмашуулгын хажуугаар моральна урмашуулга манай ажахыда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг юм. Тусхай самбар дээрэ үдэр бүриин дүн бэшэгдэдэг, арбан хоногой, һарын дүн үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг заншалтай болонхойбди. Һарын дүнгөөр мүрысөөндэ илажа гараһан малшадай нэрэ хүндэдэ ажахын, мүн отделениин түб тосхондо Улаан туг намилзуулагдадаг.

Тобшолон хэлэбэл, һайнаар ажаллаха, һайн амжалта туйлаха арга боломжо манда бии гээшэ. Залуу наһандаа хүсэл оролдолгоёо гаргажа, хүнэй зэргэ хүдэлжэ, Коммунис партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ өөрынгөө хубитые оруулха зорилготойб.

1973 он—түрэл Буряад автономито республикымнай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярай жэл болоно.

«...1973 оной түсэбэй дүүргэлтэ бидэнһээ дулдыдаха байнал, нүхэдүүд! Манай хүдэлмэришэн анги, манай таряашад болон интеллигенци партиин уряада ажалай шэнэ амжалтануудаар харюусаха, түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө хүсэ шадалаа гамнахагүй байха гэжэ этигэнэбди гэжэ хото ба хүдөөгэй ажалшадта хандан, КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежнев СССР Союзай 50 жэлэй ой тухай элидхэл соогоо хэлэһэн байна.

Партиин энэ этигэл найдабарие харюулхын тула хараалһан түсэбүүдээ, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ, бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, түрүүшүүлэй зэргэдэ ябалсаха гээшэ бидэнэр, комсомолшуудай, нангин уялга болоно.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ТҮРҮҮШЫН ҺАРЫН ДҮН

Шэнэ жэлэй түрүүшын һара үнгэрөө. Энэ һарада республикын колхоз, совхозуудай малшад хэр зэргэ ажаллажа гарааб гэжэ харая үзэе.

Үбэлдөө малай ашаг шэмэ абалгые, бэлэдхэлгые дээшэлүүлхэ бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсоһон республикын колхоз, совхозуудай малшад январь һарада зарим амжалтатайгаар ажаллажа гараа. Гүрэндэ энэ һарада 6548 тонно мал тушаагдаа гэхэ гү, али нёдондонойхи энэ үеынхиһөө 2347 тонноор (56 процент) ехэ болоо. Баргажанай, Кабанскын, Баунтын аймагуудһаа бэшэ бүхы аймагууд январь һарада нёдондоной энэ үеынхиһөө ехэ мяха гүрэндөө худалдаа. Энэ һарада гол түрүүлэгшэ үхэрнүүд тушаагдаа. Зүгөөр Улаан-Үдын, Бэшүүрэй, Хяагтын аймагуудай ажахынууд гахай олоор тушааһан байна. Улаан-Үдын аймагай ажахынууд 507 центнер шушанһаа худалдаа.

Энэ һарада республикын колхоз, совхозууд нёдондоной энэ үеынхиһөө 6356 центнер һү ехэ һаажа, гүрэндөө 5350 центнер һү ехэ тушааһан байна. Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Захааминай, Загарайн аймагуудһаа бэшэ бүхы аймагууд нёдондоной энэ үеынхиһөө ехэ һү һаагаа. Зэдын, Захааминай, Мухар-Шэбэрэй аймагууд нёдондонойхиһоо бага һү гүрэндөө худалдаа.

Январь һарада нёдондонойхиһоо 1.150 мянган үндэгэн ехэ абтажа, гүрэндэ 1.088 мянган үндэгэн олоор тушаагдаа. Зэдын, Хяагтын аймагууд нёдондонойхиһоо үсөөн үндэгэ бэлэдхэлэй пунктда оруулһан байна.

Түл түрэсэ абалгые хаража үзэбэл, үнгэрһэн һарада урда жэлэйхиһээ 98 тугал, 3854 хурьган, 622 поршоонхо олон абтаба.

Тиигэбэшье энэ жэл тугал, поршоонхонууд олоор үхэл гарзада ороно. Январь һарада нёдондонойхиһоо 55 тугал олон гарзалшоо. Мүн томо малайшье гарзалха ушар олошороо. Хяагтын, Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын аймагуудта мал олоороо гарзална. Жэшээнь, Түнхэнэй аймагта үнгэрһэн һарада 68 үхэр, 86 хони, 42 гахай нёдондонойхиһоо олон үхэһэн байха юм.

Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар январь һарын дүнгые хангалтатай гэхын аргагүй. Имагтал малай тоо толгойн олошорһон дээрэһээ мяхан, һүн, үндэгэн нёдондонойхиһоо ехэ абтаһан, гүрэндэ ехэ тушаагдаһан байна. Үнгэрһэн һарада республикын колхоз, совхозуудай үнеэн бүриһөө нёдондонойхиһоо оройдоо 6 килограмм һүн ехэ һаагдаһан, тахяа бүриһөө 1 үндэгэн олон абтаһан байха юм.

Февраль һара малай үбэлжэлгэдэ мүн ехэхэн бэрхэшээлтэй байха байна. Олохон ажахынуудта үбһэ тэжээл хомордожо, газаа хүйтэн бууралгүй байна бшуу.

Гэхэтэй хамта малай харууһалга эрид һайжаруулха байна. Малаа дулаан байраар, хуурай дэбдихэрээр, бүлеэн уһаар хангаха гэжэ малшан бүхэн оролдохо ушартай.

Малшадай бүхэсоюзна мүрысөөндэ абаһан уялгаяа бэелүүлхэ гээшэ коллектив, малшан бүхэнэй арюун уялга мүн.

ЭНЭЭНИИЕ АНХАРЫТ!

ҺҮНЭЙ ТОҺОЛИГ ИИГЭЖЭ ДЭЭШЭЛНЭ

● Продукци ехээр абаха шэнэ арга олдоо. ● Алтайн совхоздо тунаагдаһан һүн тугалнуудта уулгагдана. ● Гүрэндэ тушаагдадаг һүнэйнь тоһолиг 3.9 процентдэ хүрөө. ● Энэ арга хэрэглэжэ, жэлдэ 726 центнер һүн нэмэжэ абтаха жэшээтэй.

Үнгэрһэн жэлэй дүн гаргахада, Хяагтын аймагай колхоз, совхозуудай гүрэндэ худалдаһан һүнэйнь тоһолиг дунда зэргээр 3.9 процент байха аад, 3.81 процент болоһон байна. Тиигэжэ аймагай ажахынууд 2173 центнер һүеэ дааруулһан байха юм. Шэнжэлээд үзэхэдэ, энэ аймагта һүнэй тоһолиг жэл ерэхэ бүри доошолно. Жэшээнь, 1970 ондо тушааһан һүнэйнь тоһолиг 3,91 процент байбал, 1971 ондо—3,88 процентдэ орошоо. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада һүнэйнь тоһолиг 0,1 процентээр доошолоо бшуу. Энэнь тон һанаа зоборитой.

Һаяхан энэ аймагта хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэдэг, шанарыень шалгадаг гүрэнэй инспекци аймгүйсэдкомой управлениин болон ажахынуудай мэргэжэлтэдтэй хамта энэ байдалые зүбшэхэ зуураа, тугалнуудта уулгагдадаг һүнэй тоһолигые бага болгоод туршаха гэжэ шиидэһэн байгаа. Тиигээд энэ аргые түрүүлэн Алтайн совхоздо туршажа үзэхэ гэжэ хэлсээ.

Үбэлэй һарануудта һү һаали дээшэлүүлхэ мүрысөөн республика дотороо үүсхэһэн энэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд мэргэжэлтэдэй дурадхалые халуунаар угтаба. Тиихэдээ тугалнуудта тунаалгаһан, тоһолиг багатай болгогдоһон һү уулгаха гэжэ хэлсэһэн байгаа бшуу.

Алтайн совхоз һү һаалиин хоёр фермэтэй, үшөө нэгэ үүлтэртэ үнеэдэй фермэтэй юм. Һү туршахын тула 600 килограмм һүнэй багтаха хоёр амһарта үүлтэртэ фермэдэ, нүгөөдүүлдэнь мүн иимэ хэмжээнэй нэгэ-нэгэ амһарта түхеэрбэ. Тэдэ амһартануудайнь доодо захадань тунаагдаһан һү гоожуулжа абаха кран хэжэ үгөө.

Туршалга хэхын тэдыдэ үүлтэртэ малай фермэдэ үдэр, үдэшэлэн һаагдаһан 1100 килограмм һү эдэ амһартануудта хэжэ орхиһон байгаа. Һүнэйнь тоһолиг 3,6 процент болоо. Энэ һүые 12 час байлгаад, 80 килограмм тунаагдаһан һү тугалнуудта уулгахаяа абахадань, тэрэнэй тоһолиг оройдоо 0,5 процент байшоо. Үлөөшэ 1100 килограмм һүыень гүрэндэ тушаахада, тоһолигынь 3,84 процентдэ хүрөө гэхэ гү, али тоһолигынь 0,24 процентээр дээшэлээ бшуу. Тиигэжэ 64 килограмм һүн нэмэжэ абтаа гэхэ гү, али энэнь тус фермын тугалнуудта сүүдхэдэ уулгахада хүрэхэ һүн байба.

Теэд тугалнуудта уулгаха һүнэй тоһолиг 0,5 процент байхадаа багашаг ааб даа. Тэрэнэй тоһолигые хоёр процент байлгахада зохид гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно. Тиимэһээ һү тунааха сагыень бага болгохо байна.

Энэ совхоз 1973 оной январиин 18-һаа тугалнуудта тунаагдаһан һү уулгажа захалаа һэн. Энээнэй ашаар тус совхозой гүрэндэ тушааһан һүнэйнь тоһолиг 3,9 процент хүрөө. Зүгөөр хүршэ ажахынуудайнь тушааһан һүн 3,3—3,6 процент тоһолигтой байшоо.

1972 ондо Алтайн совхоз тугалнуудта 1502 центнер һү уулгаһан байгаа. Энэнь бүхы һаагдаһан һүнэйнь 13 процент болоо. Хэрбээ тугалнуудта уулгаһан эды шэнээн һүнэй тоһолигые 2 процент болотор тунааһан байгаа һаа, 726 центнер һү арьбалха жэшээтэй. Тиигэжэ бүхы һаагдаһан һүнэйнь 82 процент бэшэ, харин 92,5 процентнь гүрэндэ тушаагдаһан байха бэлэй.

Тугалнуудта тунаагдаһан һү уулгажа эхилһээр энэ совхоз гүрэндэ тоһолиг ехэтэй үдхэн һү тушаадаг боло.

Мүнөө үедэ энэ совхозой дүй дүршэл аймагай зоотехник-мэргэжэлтэдэй зүблөөн дээрэ һайшаагдажа, ажахынуудта нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай.

Тунаагдаһан һү уулгахада тугалнуудай бэедэ тоһолигой дуталдахагүйн тула тэжээлдэнь энээниие хүсэлдүүлхэ зүйл нэмэжэ үгтэхэ юм. Нэн түрүүн загаһанай тоһо нэмэлсэхэдэ болохо гэжэ мэргэжэлтэд тоолоо.

Һүнэй тоһолигые саашадаа дээшэлүүлхын тула энэ аргые үргэнөөр хэрэглэхэ зуураа, малай үүлтэр һайжаруулха, ехэ тоһолигтой һү үгэдэг үнеэдые үдхэхэ хэрэгтэ анхарагдаха байна.

Л. ПЕТИНОВ,
Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ, шанарыень шалгаха гүрэнэй инспекциин хүдэлмэрилэгшэ.

Мэргэжэлтэ ба сагай эрилтэ

ЭКОНОМИСТ ЮУ ХЭХЭ ЁҺОТОЙБ?

Хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэрие саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, ажалай эмхидхэл, технологие эрдэм ухаанай түйлалтануудай шэнэ үндэһэ һуури дээрэ табиха, тѳололго, түсэблэлгэ, хиналтые үндэр хэмжээндэ байлгаха хэрэгтэ экономистнуудай ехэхэн үүргэ дүүргэхэ байһаниие хараада абажа, тэдэнэй хүдэлмэрие үшөөл һайжаруулан нарижуулха саг ерээ.

КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые хүсэндэнь хүргэхын тула, түбхын түрүүн колхоз, совхозуудай экономистнарай хэхэ ажалые зүбөөр тодорхойлхо, тэдэнэй уялга, харюусалга, эрхые тоб байса элирхэйлһэн тусхай дүрим зохёожо, баталха хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

Мүнөөшье республикын зарим ажахынуудта мэргэжэлтэдэй ажалай дүрим бии. Үнэн дээрээ экономистнууд тэрэ дүримэй ёһоор хүдэлдэггүй ,колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тэдэнэй ажалые ударидадаггүй, тиимэ юумэ хэгты гэжэ хэрэгтэй заабаришье үгэдэггүй. Үнгэрхэдөө зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд экономистын ажалые шухалада тоолодоггүшье һаа, тэдэндэ бодото анхарал табидаггүй. Ажахынгаа түйлаһан үрэ дүнгүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлүүлхэ, хэрэглэгдээгүй арга боломжо нөөсэнүүдые элирүүлхын орондо, экономистнуудта элдэб тоо мэдээ суглуулха ажал тоходог, хэрэгтэй, хэрэггүйшье саарһа бэшүүлжэ, үнэтэ сагыень һалгаалгадаг.

Манай һанахада колхоз, совхозуудай экономистнар нимэ асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Главна (ахалагша) экономистнууд ажахынгаа экономикын бүхы хүдэлмэриие эмхидхэгшэ, хүтэлбэрилэгшэ байха ёһотой. Колхоз гү, али совхозойнгоо саашадаа хүгжэхэ замые зүбөөр тодорхойлхо, үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые улам ашаг үрэ ехэтэй болгохо онол арга бэдэрхэ, шэнжэлхэ, бүхы ажалые научна үндэһөөр түсэблэхэ, үйлэдбэриие саг үргэлжэ экономическа талаһаань шэнжэлжэ байха болоно. Мүн хүнүүдэй ажалай түлөөһые ходо нарижуулан һайжаруулха, иланга гаргаша багатайгаар ехэ продукци, һайн шанартайгаар абаһанайнь түлөө хүнүүдые зүбөөр урмашуулха онол аргануудые хэрэглэхэ байна.

Экономист хадаа ажахынгаа хүтэлбэрилэгшын — түрүүлэгшэ гү, али директорэй заабари дүүргэхэ, дээдэ органуудай үгэһэн заабари, нормативна акт ажалдаа хүтэлбэри болгохо ёһотой. Главна (ахалагша) экономист ажахынгаа экономическа хүдэлмэриин түлөө хүтэлбэрилэгшэдтэй адли харюусаха болоно. Тимэһээ колхоз, совхозуудта ажалай эмхидхэлэй болон экономикын асуудалаар экономистын үгэһэн заабари, захиралтые үйлэдбэриин һалбаринуудта хүдэлжэ байһан хүнүүд заабол дүүргэхэ ёһотой.

Хэнэйшье мэдэһээр экономистнууд хадаа бухгалтернууд болон бусад мэргэжэлтэдтэй хамта колхоз, совхозуудайнгаа жэлэй, табан жэлэй, холын хараата түсэбые зохёохо, бригада, фермэнүүдэй ажахын тоосооной даабариие табижа үгэхэ ёһотой ааб даа. Тиихэдээ газар, техникэ, ажалай мүнгэ зөөриин нөөсэнүүдые гүйсэдөөр хэрэглэжэ, шангахан хүдэлжэдөөл дүүргэгдэхээр түсэб табиха уялгатай.

Манай һанахада экономист бүхэн ямар хүдэлмэри хээ һаа, ямар ургамал тарижа, агротехникын ямар онол арга хэрэглээ һаа, ямар үүлтэрэй мал үсхэбэрилөөд, гүүртэ, фермэ, бригадануудта ямар оньһожоруулга нэбтэрүүлээ һаа, эгээл ехэ ашаг үрэтэй байхаб гэжэ уридшалан наринаар тоолоод, али нэгэ шэнэ юумэ нэбтэрүүлхэ дурадхал оруулдаг байха зэргэтэй. Илангаяа бүхы ажалые научна үндэһөөр эмхидхэхэ, хайшан гээл һаа, гаргаша багатайгаар ехэ продукци абтахаб гэжэ зүбөөр тодорхойлхо байна.

Олөнхи ажахынуудта экономистнууд хүнүүдтэ ямар нэгэ хүдэлмэри хэһэнэйнь түлөө хэды шэнээн, хэр зүб түлөөһэн үгтөөб, ажалай түлөөһэнэй мүнгэн хэр зүбөөр гаргашалагданаб гэжэ саг соонь шалгадаггүй. Мүн малшан бүхэн хэды толгой мал харууһалха ёһотой аад, хэдые харууһалнаб гэжэ баһал ходо шалгаха зэргэтэй. Хэрбээ тэрэ нормынь сахигдадаггүй байбалынь, тэрэниие зүб нормодо оруулха эрилтэ табиха ёһотой.

Мүнөө сагта экономикын мэдэрэл ойлгомжые зоной дунда дэлгэрүүлхэһээ гадна, экономистнууд өөһэдөө ходо һуралсажа, эрдэм наукын, түрүү дүй дуршалай түйлалтые ходо шудалжа байгаагүй һаа, холо ошохогүй.

Тиимэһээл КПСС-эй ЦК «Ажалшадта экономическа эрдэм олгохо хүдэлмэриие һайжаруулха тухай» тогтоол абаа ха юм. Штатна нормативай ёһоор колхоз, совхоз бүхэндэ тусхай эрдэмтэй 2 гү, али 3 экономист байха зэргэтэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ шалгажа үзэхэдэ, РСФСР-эй хүдөө ажахын министерствын мэдэлэй 84 ажахынуудта 128 экономист хүдэлдэг, тэдэнэй 68-хүниинь лэ тусхай дээдэ эрдэмтэй байгаа. Бэшэниинь тиимэ тусхай эрдэмгүй хүнүүд. Тиимэһээ тэдэндэ экономическа эрдэм олоходонь, саашаа заочноор гү ,али очноор һурахадань ажахынууд туһалха зэргэтэй.

Саашадаа экономистнуудай харюусалга дээшэлүүлхэ, ажалыень һайжаруулхын тула тэдэниие зүбөөр урмашуулха асуудалые хаража үзэхөөр болоо. Мүнөө республика доторнай 34 хүндэ «Буряадай АССР-эй габьяата экономист» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдонхой. Манай һанахада, үйлэдбэриин хүгжэлтэдэ ехэ хубита оруулдаг шадамар бэрхэ, эдэбхитэй экономистнуудые үшөөл һайнаар урмашуулха хэрэгтэй байна

Юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлдэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые эрид ехээр абаха, гүрэндөө элбэгээр худалдаха, тиигэжэ Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтаха гэжэ республикымнай хүдөө ажалшад дээшэлүүлэгдэһэн уялга абанхай. Энээндэ манай экономистнууд баһал бусад мэргэжэлтэдтэй хамта өөһэдынгөө хубитые оруулха, социалис мүрысөөнэй манлай барижа ябал саха ёһотой гэжэ һанагдана.

И. ХАРЖЕЕВ.
Буряадай хүдөө ажахын институдай доцент, экономическа эрдэмэй кандидат.

МҮРЫСӨӨ ҮҮСХЭГШЭД

НАЙДАЛ ТҮРҮҮЛНЭ

Республикын мяханай промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллектив табан жэлэй шиидхэхы жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые дэмжээд, 1973 оной социалис уялга абаа һэн. Тиихэдээ үйлэдбэриин энэ коллектив республика соогоо социалис мүрысөө үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргаһан байна.

Тус нэгэдэлэй бүхы предприятинуудта социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. 1973 оной түсэбэй ёһоор нэгэдэлэй предприятинуудай үйлэдбэриин хэмжээн 5 процентээр ехэ болохо, ажалай бүтээсэ 12 процентээр дээшэлхэ юм. Дээшэлүүлэгдэһэн энэ түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэтэеэ хамта даабариһаа гадуур 800 мянган түхэригэй продукци худалдаха, 100 мянган түхэригэй олзо доход оруулха, 50 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмаха гэжэ тэдэнэр хараалба.

Коллектив уялга абаһан түрүүшын үдэрһөө хойшо эршэтэ ажал ябуулжа эхилээ. Олонхи хүдэлмэришэд хэлэһэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллана. Мал үсэлэлгын цехэй хүдэлмэришэд сүүдхын графигые 15 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг болоо. Техническэ фабрикадуудай, үдэ-хөобэрэй зүйлнүүдэй, арад зоной хэрэглэлэй эд бараа бүтээдэг зүйлнүүдэй цехүүдэй коллективүүд жэлэй эхинһээ хойшо эршэмтэй шангаар ажаллажа январь һарын даабариие үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Колбаса хэдэг цехэй А. Горюновагай даадаг комсомол-залуушуулай бригадын гэшүүд, малай гэдэһэ сэбэрлэдэг заводой хүдэлмэришэн А. Милакина, гофротарна цехэй хүдэлмэришэн Ф. Ефремов, консервэ хэдэг цехэй мяха шулагша К. Мальцева болон бусад үйлэдбэриин олон түрүүшүүл табан үдэрэй даабариие дүрбэн үдэр соо дүүргэдэг болоо.

Республика соогоо мүрысөө үүсхэһэн нэгэдэлэй хүдэлмэришэд өөһэдын социалис уялга абанхай. Ленинэй орденой кавалер, колбаса хэдэг заводой мяха шулагша Н. Аранзин өөрынгөө табан жэлэй түсэбые дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ, тогтоогдоһон нормоһоо гадуур 100 центнер мяха шулаха гэжэ шиидэһэн байна. Энэ түрүү хүдэлмэришэнэй хэлэһэн үгэнь бодото ажалһаань алгасанагүй. Нүхэр Аранзин табан жэлэй үнгэрһэн хоёр жэлэй хугасаада даабариһаа гадуур 60 центнер мяха шулаһан байна. Энэ жэлэй түрүүшын хахадай даабариие болзорһоонь урид дүүргээд, 1973 оной хоёрдохи хахадай түсэб дүүргэжэ эхилээ.

Уялга абалгаар ажал бүтэдэггүй гэжэ һайн мэдээжэ. Абаһан уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхын түлөө ёһотой тэмсэл ябуулха, арга боломжоё элирүүлэн хэрэглэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ шухала гэжэ хүдэлмэришэд мэдэрнэ. Тиимэһээ тэдэнэр ажалай сагые зүбөөр хэрэглэхэ, бүтээсэтэйгээр ажаллаха гэжэ оролдоно.

Нэгэдэлэй дирекци, профсоюзай комитет социалис мүрысөөнэй эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы нүлөө, үүргэ дээшэлүүлхэ гэжэ шиидээ. Тэдэнэр социалис мүрысөөнэй дүрим дахинаа хаража үзэбэ. Тиихэдээ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэйнь, һайн шанартай продукци бүтээһэнэйнь, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулһанайнь түлөө хүдэлмэришэдые материальна, моральнаар урмашуулха асуудалда ехэ анхарал хандуулһан байна.

Абаһан уялгын хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһаниинь ходо шалгагдана. Колбаса, консервэ хэдэг заводуудта үдэр бүри хэһэн бүтээһэн ажалынь сорсологдодог, дүнгынь гаргагдадаг болоо. Хүдэлмэришэн, бригада, халаан, таһаг бүхэнэй абаһан уялгаяа хэр зэргэ дүүргэһэниинь үдэр бүхэндэ эли тодо харагдана.

Социалис мүрысөөнэй эмхидхэл, тэрэнэй нүлөө дээшэлүүлхэ, үрэ дүнгыень бултанда мэдээжэ болгохо тухай асуудалнууд үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал тэдэндэ хангаха хэмжээнүүд хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ байна. Ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ, хүдэлмэришэдэй мэргэжал шадабари дээшэлүүлхэ, тэдэниие хэдэн мэргэжэлдэ һургаха, үйлэдбэри техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ талаар шухала хэмжээ ябуулгануud хараалагдаа.

Январь һарынгаа даабари уридшалан дүүргэһэн үйлэдбэриин коллектив абаһан уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа элсүүлжэ байна.

Г. ХАРЧЕНКО.
комбинадай газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

Улаан-Үдын Октябрьска районой Үдэ мүрэнэй урда арба гаран жэлэй саада тээ муухан модон гэрнүүд, бараагууд эндэ тэндэ харагдадаг байгаа. Мүнөө хэдэн олон шэнэ гудамжануудаар табан дабхар гэрнүүд, шэнэ һургуулинууд, магазинууд училищинууд жэрылдэнэ.

Геологическа гудамжаар 15-дахи ГПТУ-гай баригдажа байһан общежити. Эндэ нэгэдэхи СМУ-гай Социалис Ажалай Герой Борис Алексеевич Полторацкиин бригада ажаллана. Бригадань 23 хүнһөө. Тус бригададань 4-дэхи разрядай шулуушад Мария Арюнина, Николай Каптеров, Илья Сазанов, Алексей Антонов, Рая Печенкина, Анатолий Пахомин, Михаил Иванов гэгшэд дүй дуршэлөөрөө шалгаржа, Буряадай барилгын управлениидэ мэдээжэ болоһоор үнинэй. Барилгын механизациин управлениин 5-дахи разрядай автокрановщик, коммунис ажалай ударник Федор Радионов баһал магтаалтай ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 5-дахи разрядай автокрановщик Федор Радионов; 4-дэхи разрядай шулуушан Михаил Иванов; баригдажа байһан 15-дахи ГПТУ-гай общежити.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ САШАНХИ ХҮГЖЭЛ...

Хэлхеэ холбооной, радиодамжуулгын ба телевидениин хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха, эрдэм техникын һүүлэй түйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэхэ, городууд болон һуурин, тосхонууд хоорондын хэлхеэ холбоо олон янзын, түргэн болгохо талаар шухала хэмжээнүүдые абаха зорилгонууд КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд дотор эли тодоор хэлэгдэнхэй. Тэрэнэй ёһоор 1971—1975 онуудай туршада городууд хоорондохи телефонно холбоон 1,9 дахин үргэдхэгдэхэ, городуудта, хүдөө нютагуудта телефонно автомат, хахад-автомат станцинууд 1,5 дахин олошоруулагдаха ёһотой. Энээнһээ гадна тус болзор соо манай гүрэнэй бүхы хүн зон (ямаршье нютагта һуугаа һаа) телевизор харадаг болохо, тиихэдээ түбэй телевизионно-станциһаа адагынь хоёр программаар һонирходог болохо юм. Имэшүү зорилго мүн радио-дамжуулгын урда табигдана.

Буряадай АССР-эй хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин хүдэлмэрилэгшэд партиин XXIV съездээр хараалагдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар муу бэшэ дүнгүүдые харуулаа.

Илангаяа хүдөө нютагуудтахи хэлхеэ холбооной хүдэлмэри һайжаржа байна. Телефонно станцинууд, радио холбоон, почто тараалга олошорно, һайжарна. Жэшээнь Хэрэн тосхоной, Нарһатын, Гусиноозерскын телефонно точконууд 1400-һаа дээшэ болоһон байна. Хүдөөгэй һууринуудта автомат 22 станци гансахан үнгэрэгшэ жэл табигдаа. Жэшээнь Хяагтын Бэшүүрэй, Хурамхаанай аймагуудай һууринууд хоорондоо телефонно автомат станцяар холбоотой болоо. Яруунын аймагай «Победа», «Коммунизм», Хяагтын аймагай «Родина» колхозууд, Баргажанай аймагай Аргатын, Хурамхаанай, Бодоной совхозууд болон бусад ажахынууд өөһэдын телефонно станцинуудтай болонхой. Тиигэжэ гүүртэ, фермэ, полевой стануудынь колхозойнгоо түбтэй утаһаар холбогдоо.

Манай республика Эрхүү, Шэтэ, Новосибирск, Красноярск, Москва, Хабаровск, Якутск, Улаан-Баатар гэхэ мэтэ хотонуудтай сэхэ магистральна телефонно утаһаар холбоотой болонхой. Республикын хүдөөгэй һуурин, тосхоной зон Советскэ Союзай ехэнүүд городуудта байһан хүнүүдтэй телефоноор хөөрэлдэжэ шадаха юм. Харин, Шэтэ, Эрхүү, Москва, Хабаровск, хотонуудтай автомат-телефоноор сэхэ хөөрэлдэнэ.

Республикын хэлхеэ холбооной хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха талаар хүдэлмэри 1973 ондо бүри ехэ дэлисэтэйгээр ябуулагдаха.

Манай Буряадай хэлхеэ холбооной управлени үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэб 1971 онойхидо орходоо 100,7 процент дүүргэжэ, ажалай бүтээсэ 9 процентээр дээшэлүүлһэн юм. Тиигэжэ ашаг олзо гүрэндэ эрүүлхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргээ һэн. Улаан-Үдын почтын, телеграфно-телефонно станциин, Кабанскын, Хоринн, Хурамхаанай ба бусад аймагуудай отделенинүүдэй коллективүүд муу бэшээр хүдэлжэ гараһан байна. Хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй урдахи зорилгонуудаа амжалтатай бэелүүлхэдэнь түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гурим, социалис мүрысөөн ехэ туһа хэһэн юм. Буряадай хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд бүхэсоюзна мүрысөөндэ муу бэшэ дүн харуулаа. 1972 оной 2-дохи кварталай дүнгөөр СССР-эй хэлхеэ холбооной Министерствын, хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай 3-дахи мүнгэн шанда хүртэһэн. Олон коллективүүд Ойн баярай Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа.

Мүнөө жэлһээ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум «Буряадай АССР-эй хэлхеэ холбооной Хүндэтэ хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэ олгодог болобо. Радиодамжуулгын станциин цехэй начальник А. Д. Мельников, манай управлениин начальнигай орлогшо Н. С. Турлай гэгшэд энэ үндэр нэрэ зэргэдэ түрүүлжэ хүртөө. Хэлхеэ холбооной мастер гэһэн нэрэ зэргэ радио-дамжуулгын станциин ахалагша инженер Б. Ц. Цырендондоковто олгогдоо. Ухаалан зохёогшод ба урлан нарижуулагшад Г. С. Нимаев, В. Н. Брянский, А. Е. Заварзин болон бусад олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Телефонистнүүд Р. Ц. Бадмаева (Хори), почтошон В. И. Балаганская (Пр... электромеханик Ц. ... (Хори), почтамтын ... рилэгшэ Е. С. Гор... телефонист Т. И. ... (Загарай) болон бу... нүхэд ажалай үлы... харуулна.

Буряадай АССР-эй хэлхеэ холбооной үйлэдбэри... ческэ управлениин ... рилэгшэд түрэл рес... гаа 50 жэлэй ойе а... жалтаар угтаха зори... шэнэ, дээшэлүүлэгд... га абаа. Тиихэдээ ... тагуудта телефонно ... канал ашаглалгада ... родууд болон аймаг... бүүдэхи телефонно ... дые 1200 шэнэ ном... мэхэ, 700—500 ном... лефонно-автомат ... дые Хоринск, Туру... хонуудта, 4 колхоз... хозой центрнүүдтэ ... урдиха. Энээнһээ ... Улаан-Үдын Октябрь... до баригдажа байг... но станциие ашагла... хэ болзор хороогд... Хэдэн олон телеви... трансляторнууд ба... Хяагта хотодо «... сэхэ абадаг станци ... байна. Эдэ бүгэдэ... хэлхеэ холбооной 5 ... шэнээр нээгдэхэ.

Газетэ, журнал, ... рааха хүдэлмэри ... равлениин шухала ... гээшэ. Хүдэлмэри... республикынгаа 1000 ... хэндэ 1110 хэһэг га... нал абхуулдаг болох... тэмсэжэ байна. ... газета, журнал захи... ондо 8,2 процентээр ...

Хүн зоной эрил... наар хангахын ту... зөөлгые оньһожоруул... шинын хүсөөр хэгдэх... хо асуудал шиидхэгд... хай. Манай управле... онойхитой сасуулха... жэлдэ олзо оруулга ... процентээр дээшэлүү...

Манай хүдэлмэ... Буряадайнгаа рес... 50 жэлэй ойе нэрэ... тэйгөөр угтаха. Тиихэ... тиин XXIV съездын ш... ринүүдые бэелүүлхы... тэмсэжэ ябаһан ажал... гаа нангин хэрэгтэ т... гэхэл байха.

Ц. БУЛД...
Буряадай АСС... хэлхеэ холбо... үйлэдбэриин-техни... управлениин нача...

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЭЙ БОДОТО БЭЕЛЭЛ

Зүүн Сибириин Усть-Илимэй райондо модо болбосоруулгын ехэ комплекс баригдажа эхилэнхэй. Энэ барилгада СЭВ-эй гэшүүн зургаан гүрэн: Болгари, Венгри, ГДР, Польшо, Румыни ба Советскэ Союз хабаадана. Тус комплекс жэл соо дүрбэ миллион кубометр модоной үлэгдэл үйлэдбэридөө хэрэглэн, 500 мянган тонно целлюлозо үйлэдбэрилхэ юм.

УСТЬ-ИЛИМ—ХАНИ НҮХЭСЭЛЭЙ ҺҮЛДЭ

Байгал далайһаа хойшоо 800 километртэ Усть-Илим гэжэ тосхон оршодог. 1962 оной декабрь һарын аяар табин хоёр градус хүйтэндэ Братскһаа хүдэлмэришэдэй түрүүшын бүлэг эндэ ерэһэн. Үрэмдэгшэ Иннокентий Перетолчин, тэрэнэй зургаан нүхэд Ангар мүрэнэй эрьедэ Улаан туг үргэжэ, ерээдүйн тосхоной алдар солодо салют үгэһэн гэхэ. Иигэжэ Усть-Илимэй түүхэ эхилһэн байна. «...Усть-Илимэй ГЭС-эй түрүүшын ээлжээнэй агрегадуудые ашаглалгада оруулаад, Усть-Илимэй лесопромышленна комплексын барилга үргэн далайсатайгаар эхилхэ» гээд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд юу бэшэгдэнхэй.

Ангар мүрэн дээрэ мүнөө баригдажа байһан гурбадахи (Эрхүүгэй ба Братскын станцинуудай һүүлээр) энэ ГЭС-эй үйлэдбэриин хүсэн 4,3 миллион киловатт байха юм. Имагтал энэ гидростанциин үйлэдбэрилһэн электрын элшэ хүсэн эндэхи ехэ химидэ ами үгэхэ байна.

...Бидэнэр инженер Николай Михайловтай булад эстакадын орой дээрэһээ харанабди, эндэ тодхогдоһон асари томо кранууд Усть-Илимэй ГЭС-эй хаалтада бетон үгэжэ байна. Михайлов — минии үнинэй нүхэр Братска ГЭС-эй барилга дээрэ ажабайдалай һургуули гараһан хүнүүдэй нэгэн. Ангар мүрэнэй зүүн бэедэ, нилээд холо ой модонһоо сэбэрлэгдэһэн ехэ талмай харагдана, эндэ Усть-Илимэй лесопромышленна комплекс баригдажа эхилэнхэй.

— Эндэ мүнөө хэгдээд байһан бүхы юумэн—ерээдүйн ехэ хэрэгэй миил эхин гээшэ,—гээд Михайлов хөөрэнэ.—Саашадаа найман километр утатай ой модоной зурууд комплексые хүдэлмэришэдэй тосхонһоо тапалдуулха юм. Мантан томо корпусууд соо целлюлозын үйлэдбэритэй холбоотой бүхы цехүүд багтаагдаха. Эндэхи промышленна комплексын ондоо продукци—түмэр замай шпала, хюрөөдэмэл модон, модоной хаядаһаар хэгдэһэн ехэ плитанууд үйлэдбэрилэгдэхэ.

Америкын мэргэжэлтэд Братска ГЭС-эй барилгые гидро-энергетикын талаар дэлхэйн университет гэжэ нэрлэһэн гээшэ. Тэндэ шадабари мэргэжэлээ улам дээшэлүүлһэн сибирягуудай техническэ эгээл орёо, дээдэ шатын зорилго шиидхэжэ шадаха байһанда ямаршье маргалта байхагүй.

— Братскын барилгын үеые Усть-Илимэйхитэй жэшэбэл, ямар илгаатай байнаб,—гээд нүхэр Михайловһаа асуубаб.

— Бидэнэр, барилгашад тиихэдэ залуу байгаабди, Братск бидэнэй ажабайдалай түрүүшын ехэ хэрэг болоһон гээшэ. Бүхы шэнэ юумэн абьяас ехэтэйгээр халан абтадаг, жэл үнгэрхэ бүри шадабаритай, ажал хэрэгэйнгээ амжалтада найдабаритай болонобди. Зүгөөр Усть-Илим—ехэ замай шэнэ шата болоно. Эндэ хамаг юумэн Братскынхидал адли, ондоо юумэнь гэхэдэ, бүри ехэ хэм хэмжээтэйгээр хэгдэнэ.

1978 ондо ашаглалгада үгтэхэ Сибириин лесопромышленна комплексын барилга экономическа талаараа ехэ аша туһатай байха юм,—гээд Михайлов хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. —Байгаали эндэ өөрөө целлюлозын үйлэдбэридэ тон һайн эрхэ байдал зохёонхой гээшэ: хэдэн миллион гектар ой модон, Ангар мүрэнэй арюун сэбэр уһан, дэлхэй дээрэ эгээл хямда сэнтэй электрын элшэ хүсэн—нэгэ киловатт-часынь оройдоо 0,0055 мүнгэтэ байха.

Социалис нэгэдэл гээшые юун гэжэ ойлгонобта? гэһэн асуудал Михайловта табибаб. Энэ асуудал промышленна тус комплексын барилгын начальнигай экономикын талаар орлогшодо сэхэ хабаатай ха юм.

— Социалис орон бүхэнэй национальна баялиг бүхы хани нүхэсэлдэмнай баһал ехэ аша туһатай байха зэргэтэй. Энэ социалис гүрэнүүдэй бултанайнь, мүн тус бүриинь экономикые адли тэгшээр хүгжөөхэ, холын хараата түсэбөөр ажаллаха арга олгоно. Энэ талаар Усть-Илим социалис хани нүхэсэлэй хэрэгтэ һайн жэшээ боложо үгэнэ.

А. ГУРЕВИЧ, АПН-эй корр.

Усть-Илим.

(Эрхүүгэй область).

Совет барилгашад хүдэлмэриин нэгэ үдэр бүхэндэ 9100 квартира ашаглалгада үгэнэ гээд тоо бүридхэлэй албан батална. Үнэхөөрөө мүнөө манай ороной нютаг бүхэндэ барилга хэгдэнэ. СССР-эй Госстройн дэргэдэхи гражданска барилга ба архитектурын талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Г. Н. Фомин гэр байрын барилга тухай асуудалнуудта харюусаба.

МИНУТА СОО— ХОРИН КВАРТИРА

Үнгэрһэн табан жэлэй зарим дүнгүүд тухай хэдэн үгэ. Городууд болон хүдэлмэрилэгшэнэй тосхонуудта, хүдөө нютагуудта байрын 518,5 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүд баригдаһан байна. Ондоогоор хэлэбэл, 55 миллион шахуу хүн шэнэ гэртэ түбхинөө.

Юһэдэхи табан жэлдэ гэр байрануудай барилгын талаар бүри ехэ программа бэелүүлэгдэнэ. Байрын 580 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүд баригдахаар хараалагданхай. Энэ тоо баримталхада, ороноймнай «барилгын конвейер» дээрэһээ минута бүхэндэ 20 шэнэ квартира гарана.

Ямар аргаар барилгын темп түргэдхэгдэнэ гээшэб? Байрын гэрнүүдэй барилгада хэрэглэгдэдэг промышленна арга ямар хэмжээндэ хүрэнхэйб?

«Барилгын конвейер» гэжэ би эндэ юрэ хэлэнэ бэшэб. Урдынхидаал адли энэшье табан жэлдэ байрын гэрнүүдэй барилгые индустриализацилха хэрэгтэ ехэ панель гол һуури эзэлһэн зандаа. Энэ аргын экономическа талаараа үлүү һайн байһыень дүй дүршэл харууланхай.

Тэрэшэлэн блочно арга гэхэ гү, али бэлэн квартирануудһаа гэр бүридхэн хабсаргаха арга үргэнөөр хэрэглэгдэхэ байна.

Мүнөө орон доторнай байрын гэр сүм хабсаргадаг 320 ехэ предприяти бии. Барандаа мүнөө үеын эрхим техникээр хангагдаһан, табан жэлэй эсэс болотор үшөө хэдэн арбан тиимэ предприяти эмхидхэгдэхэ.

Байрын гэрнүүдые сүм хабсаргаха аргада комбинадууд һайн үрэ дүн харуулна. Энэ хадаа предприяти эмхидхэлгын шэнэ (заводской аргаар хэрэгсэлнүүдые бэлдээд, барилга-хабсаралгыень дүүргэдэг) гурим болоно. Ленинград, Москва, Вильнюс, бусад городуудта эмхидхэгдэһэн комбинадуудай ажал хэрэг яаха аргагүй һайн байһанаа харуулаа: нэн түрүүн ажалай бүтээсэ дээшэлнэ, хүдэлмэриин шанар һайжарна.

Байрын гэрнүүдэй шанар һайжаруулха талаар проектировщигууд, барилгашад юу хэжэ байна гээшэб?

Энэ асуудал онсо, олон талаһаа шиидхэгдэхэ ёһотой. Нэн түрүүн юу хэлэлтэйб? Һүүлэй үедэ барилгашад хүдэлмэриингөө шанарай түлөө урмашуулгатай болоо. Тэрэнь ажалай түлөөһэнэй түрүү гуримтай холбоотой. Москвагай барилгашадай нэгэн Николай Злобиной бригадын дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэржэ байна. Тус бригада ажахын тоосоондо орохо зуураа, гэр барилгые тогтоогдоһон болзор соо дүүргэхэ наряад абаад, хүдэлмэрээ табигдаһан сметэһээнь халяангүй дүүргэхэ ёһотой. Коллектив хамаг ажалаа өөһэдынгөө дураар түсэблэнэ, ... түлөө, барилгын бол... роохын, материал ... хын түлөө тэмсэнэ. ... гэдые сүм түйлаад ... барилгашад урмаш... нэмэлтэ түлөөһэ аба...

Мүнөө үедэ олохон... дуудай барилгашад ... ной бригадын дүр... хүдэлмэрилнэ. ... олонхинь барилгы... рые хоёр дахин түр...

Нэгэ янзын про... гэрнүүдые олоор ба... городон ниитэ бари... һайхан байха тала... гаар нүлөөлхэгүй ба...

Техникын арга бо... барилгын гоё һайхана... тэдэ тааруугаар хэр... болохо гээд һанана... хёогдожо байһан шэ... ектнүүдые абаад үзэ... дэ проектнүүдые га... бэй бэшэ, харин зона... республиканска проек... ганизацинууд зохёоно... рандаа нютагай эрх... дал, газарайнь онсо ... хараада абалсана. ... һээ элдэб городууд ... тосхонуудай кварта... өөрын онсо илгаатай ... болоно.

Жэшээлхэдэ, То... Навои, Шевченко го... дые нэрлэжэ боломоор ... городуудай нютагай, ба... лиин илгаанууд тон һа... хэрэглэгдэнхэй.

АП...

ЭХЭ ОРОНОЙМНАЙ АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ ЖЭГҮҮРТЭ ДАЛИ

Нүхэр Н. В. ПОДГОРНЫН хэлэһэн үгын түгэсхэл

(Үргэлжэл. Эхниинь 1-дэхи нюурта.)

...ын хойноһоо бүхы ...й анхаралтайгаар ха-...тэдэнэй эрэлхэг зо-...р омогорхожо байгаа. ...ийөө дээгүүр, холо, ...о ниидэхэ гэһэн уряа ... манай хатуу зориг-...бургэдүүд авиацийн ...дэ үсөөн бэшэ баатар ...ануудые бэшээ һэн. ...унис партиин, Совет ... эсэшэ сусашагүй ...л оролдолгын ашаар ... дайнай урдахи жэл-... манай Агаарай флот ...далитай болоо гэжэ ... дэлхэй мэдээ һэн. ...э ороноо хамгаалгын ...э дайнай үедэ манай ... үмэнэ Гражданай авиа-...гарһан габьяа сэг-...үй ехэ юм. Олон мян-...ражданай летчигууд дай-... машинануудай жолоо ...а, фронт дээрэ шэн ... гаргаа, ниидэлгээ-...эргэжэл түгэс байһа-...итээр харуулаа. Ал-... зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ...эдэй суг хамта ...й Гражданай флодой ...ууд, хүдэлмэрилэг-...айсанние дараха илал-...рэлхэг зоригтойгоор ...э бэлэй. Тэрэ шэрүүн ...үүдэй үедэ граждан ...иин хүдэлмэрилэгшэ-...юн тоото габьяа бол-...рэлхэг зоригой, Эсэгэ ...о хизааргүйгөөр үнэн ...байнай зоригжуул-...гээр жэшээ мүн бо-... Дайнай һүүлэй үедэ ...ан авиаци илангаяа ... хүгжөө. Тэдэ жэлнүү-... үедэ Граждан авиаци ... шэнэ техническэ зо-...нуудые шиидхэжэ, то-...хамаар урагшаа даб-

...ССР-тэ түрүүшын Мос-... — Нижний Новгород ... агаарай харгы ороӣ-... 420 километр утатай ... Мүнөө Аэрофлодой ... замай утань 800 мян-...хуу километр болоно, ... промышленна түбүүд-...адна, мүн манай үргэн

дэлгэр Эхэ ороной эгээл холын һуурин тосхонуудые холбоно.

Хэрбээ 1923 ондо агаараар оройдоол 229 хүниие, 2 тонно шахуу авиапочто болон ашаае зөөһэн байбал, мүнөө «ИЛ-62» гү, али «ТУ-114» түхэлэй самолёдууд нэгэл дахин ниидэхэдээ иимэ ашаае абаашана.

Эсэгэ оронаймнай түрүүшын самолёдууд часай 100—150 километр түргөөр ниидэдэг һэн, мүнөө «ИЛ-62» 12 часай туршада Москваһаа Нью-Йорк хүрэтэр ниидэнэ. Ойрын сагта «ТУ-144» гэдэг абяанһаа түргөөр ниидэдэг лайнер энэ холо газарые 4 часһаа үлүүхэн саг соо гаталха юм.

Эдэ тоонууд юу хэлэнэб гэхэдэ, манай авиаконструкторнуудай зориг түгэлдэр эрмэлзэлые, хүдэлмэришэдэй, инженернүүд болон технигүүдэй оролдосо ехэтэй ажалые харуулна. Эдэ тоонууд үшөө юу харуулнаб гэхэдэ, партиин эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолгые, холые дабаха манай авиаторнуудай алдарта отрядые бүхы арадай зүгһөө эсэгэ мэтээр дэмжэжэ байһание харуулна!

Техническэ туйлалтануудай,саг ба холые хороожо шадаха техническэ туйлалтануудай е х э байгаашье һ а а н ь, с о в е т авиацийн эгээн үнэншэмэ илалта гэбэл, ороной экономикодо, обществын ажабайдалда тэрэ тад ондоо, шэнэ үүргэ дүүргэдэг болоjo, удха шанараараа манай үдэр бүриин хэрэглэмжын һалбари болоо.

Мүнөө али нэгэн талаараа авиацитай холбоогүй мүнөөнэй экономикын һалбарие олохонь бэрхэ. Аэрофлот — коммунис байгуулалтын үргэн ехэ талмай дээрэхи эсэшэгүй ажалша болонхой. Юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада 160 миллионһоо олон хүниие, 4 миллион тонноһоо ехэ ашаа болон почто самолёдуудаар зөөгдөө, 170 миллион гектар газар элдүүрилэгдээ.

Граждан авиаци газар таряалангай болон промышленностиин, хэлхеэ холбоо болон элүүрые хамгаалгын хэрэглэмжэдэ, научна шэнжэлгын болон геологиин хүдэлмэридэ, электрын элшэ дамжуулха утаһа татахада, нефть болон газ ябуулха сорго табилгада, хойто зүгэй районуудые ашаглалгада хэрэглэгдэнэ. Аэрофлот шэнэ шэнэ мэргэжэлые шудалжа, алба хэнэ. Тэрэ хадаа бүри һайн, олон янзын машинануудаар зэбсэгжэнэ.

Ороной арадай ажахыда авиацийн үүргэ саашадаашье бүри ехэ болохо, бүри түргөөр хүгжэхэ байха. Энэ ушар хадаа совет экономикын мүнөөнэй шатын онсо илгааһаа, мүнөөнэй научна техническэ дэбжэлтын бүхы туйлалтануудые бүри ехээр ашаглаха гэһэн эрилтэһээ уламжалан гарана.

«Нүхэдүүд, научно-техническэ революциин туйлалтануудые ажахын социалис гуримай булюу һайнтай ниилүүлэн нэгэдүүлхэ, үйлэдбэритэй наукые холбохо өөрын, социализмда тааруу холбооe үргэнөөр хүгжөөхэ гэһэн түүхын удха шанартай зорилго манай үмэнэ табигданхай», — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев партиин XXIV съезддэ хэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл дотор хэлээ һэн.

Авиаци болбол мүндэлжэ эхилхэһээ хойшо научно-техническэ дэбжэлтын түрүү зэргэдэ ябаа. Тэрэ мүнөөшье наука болон техникын хүгжэлтын хэмжээ соргсолон харуулдаг юм. Үнэхөөрөөшье, агаарай транспортые хэрэгтэй бүхы түхеэрэлгэнүүдээр—хүсэ ехэтэй двигатель болон тон нарин электронно аппаратураһаа эхилээд, мүнөө үе сагай аэродром дээрэхи түхеэрэлгэнүүдээр хангахын тула туйлай ехэ научна, техническэ, үйлэдбэриин хүсөөр зэбсэгжэһэн байха хэрэгтэй юм.

Партиин саг үргэлжын анхарал оролдолгын, совет арадай хүсэл оролдолгын ашаар техническэ талаараа дэлхэй дээрэ түрүү зэргэдэ гараһан агаарай флот манайда байгуулагдаа гэжэ хэлэхэ бүхы эшэ үндэһэн бии. Гайхамшагта авиаконструкторнуудаараа — мүнөөнэй авиацийн хэдэ хэдэн түрүү һургуули болон шэглэлнүүдэй эхи табигшадаараа омогорхохо ёһоороо омогорхонобди, нүхэдүүд. Хүдэлмэришэдэй, инженернүүдэй, технигүүдэй, шэнжэлэгшэдэй, пилодуудай, штурмануудай, аэродром дээрэхи хангалгын хүдэлмэрилэгшэдэй — түргэн ниидэдэг машинануудые зохёогшодой, тэдэниие ниидүүлжэ һургагшадай, агаарай захагүй далай соогуур амжалтатайгаар ниидэдэг бүхы хүнүүдэй шэн габьяата ажалые үндэрөөр сэгнэнэбди. Наука болон техникын хүгжэлтэ хүн түрэлтэнэй юрэнхы социальна дэбжэлтэтэй нягтаар холбоотой юм. Научна болон техническэ эрдэм ухаанай бүхы туйлалтанууд ажалшадай аша туһада алба хэхэ ,арадуудай бэе бэедээ дүтэлхэ хэрэгтэ туһалха, эб найрамдалай, уласхоорондын аюулгүй байдалай эрхэ нүхэсэл болохо ёһотой гэжэ манай партисовет гүрэн хододоо хараадаа абажа байдаг юм.

Энэ һайн һайхан хэрэгтэ Граждан авиацийн ажалшадшье шухала хубитаяа оруулна. Аэрофлодой тэмдэгтэй самолёдууд дэлхэйн 60 гаран ороной түб хотонууд болон томо томо городуудта үдэр бүри ниидэн ошоно, тэдэниие манай түбиин дэлхэйн булан тохой бүхэндэ мэдэдэг юм. Манай Агаарай флот гүрэнүүдэй хоорондохи олон янзын холбоо барисаае, хани харилсаае хүгжөөлгэдэ, арадуудай хани барисаа бэхижүүлгэдэ, бэе бэедээ дүтэлхэ хэрэгтэнь эдэбхитэйтээр туһална.

Һүүлэй үедэ бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ политическэ оршон байдалай һайжаржа байһан ушарые совет хүнүүд ханангяар хүлеэн абана. Вьетнамда дайе болюулжа, эб найрамдалые һэргээн байгуулһан тухай хэлсээ баталһан ушарые бидэнэр халуунаар амаршалнабди, энэ ушар хадаа уласхоорондын эгээн хурса зүрилдөөнүүдэй нэгые усадхаһан ябадал болоно. Эрэлхэг зоригтой вьетнам арад Советскэ Союзай, социалис хани барисаанай оронуудай, дэлхэйн бүхы түрүү үзэл бодолтой хүсэнүүдэй дэмжэлгын, туһаламжын ашаар ехэ илалта туйлаха ёһоороо туйлаа гэжэ бидэнэр үнэн сэдьхэлһээ баярлажабди. Мүнөө үедэ гар табигдаһан хэлсээнэй үндэһөөр Вьетнамда туйлагдаһан эб найрамдалые батадхаха, Урда Вьетнамда вьетнам арадай үндэһэн шухала эрилтые, национальна хүсэл эрмэлзэлые хангаһан үнэн сэхэ политическэ гуримшуулга бэелүүлхэ шухала.

Мүнөө, уласхоорондын оршон байдалда туйлагдаһан һайн эрхэ байдалай тогтоогдоод байхада, мүн бусад хурса асуудалнуудые даамгайгаар, удаа дараалан шиидхэхэ, арадуудай хани харилсаанда һаад хэдэг бэрхэшээлнүүдые удаа дараалан усадхаха гээшэ илангаяа шухала байна. Агаарай уласхоорондын харилсаануудай талаар Советскэ Союз болбол пассажирнуудта, экипажуудта зорюута аюул ушаруулха ябадалые эрид шууд буруушаана гэжэ энээнтэй дашарамдуулан онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Авиацида үүлэгүй тэнгэри хэрэгтэй гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Манай хараа шугам шууд сэхэ, хэлбэришэгүй юм. Юуб гэхэдэ, хүнүүдэй ами наһые, тэдэнэй зол жаргалые юунһээшье үлүүгээр харадагбди.

Уласхоорондын хэрэгэй талаар дэлхэйн бүхы арадуудай аша туһада алба хэдэг ленинскэ хараа шугамые бидэнэр саашадаашье шууд сэхээр, оролдосотойгоор бэелүүлжэ байхабди. Энэ хараа шугам болбол дэлхэйн социализмын, эб найрамдалай ба дэбжэлтын хүсэнүүдэй байдалые саашадань бэхижүүлнэ, манай орондо коммунис байгуулалтын гадаадын зохисотой эрхэ байдал байгуулна.

Партиин XXIV съездын асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлһэнэй ашаар, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй ашаар коммунизм байгуулха зам дээрэ шухала алхам хэгдэхэ юм. Тиихын тула арадай ажахын бүхы шата бүхэндэ, манай транспортда, мүн Граждан авиацида һайнаар, эмхитэйгээр, эб эетэйгээр хүдэлхэ гээшэ нэн түрүүнэй удха шанартай юм. Агаараар ашаа зөөлгэ энэ табан жэлэй туршада 1,7 дахин ехэ болохо. Мүн хүдөө ажахын хүдэлмэри үнгэргэлгэдэ, ашагта малтамалнуудай шэнэ газар ашаглалгада, ой модо хамгаалалгада, манай ороной холын районуудые хангалгада авиацийн үүргэ бүри ехэ болохо.

Табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ аэрофлот ехэ зорилгонуудые дүүргэхэ байна. Граждан авиацийн үйлэдбэриин олон түрүүшүүл болон ажалша коллективүүдэй түсэбтэ даалгабаринуудаа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөө үүсхэгшэд болоһондонь баярлангүй байжа болоногүй. Тэдэнэй уялганууд аэрофлодой бүхы предприятинуудта, албан газарта 1973 онние — габшагай ажалай жэл болгохо гэһэн патриотическа хүсэл эрмэлзэлгээр нэбтэрэнхэй.

Граждан авиацийн хүдэлмэрилэгшэд агаарай транспортын хүдэлмэриие бүри ашагтай болгохын түлөө, авиационно шэнэ техникэ нэбтэрүүлхын, ниидэлгын аюулгүйе хангахын, пассажирнуудые бүри һайнаар хангадаг болохын түлөө саашадаашье оролдосотойгоор тэмсэхэ байха гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлхые хүсэнэб.

Нүхэдүүд!

Танай үнэн сэхэ, шэн габьяата ажал Коммунис партиин, Совет гүрэнэй, манай бүхы арадай дэмжэлгэдэ түшэглэнэ. Эхэ оромнай Танай габьяае үндэрөөр сэгнэнэ. Аэрофлот агаарай транспортые хүгжөөлгэдэ ехэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Октябриин революциин орденоор шагнагдаа гэжэ энэ һайндэрэй үедэ мэдээсэхэмни намда ехэ баяртай байна.

Н. В. Подгорный СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншана.

Н. В. Подгорный угынгөө түгэсхэлдэ иигэжэ хэлээ: Граждан авиацийн олон ажалшад, мүнөө хоёр дахин орденто Аэрофлодой түрүү зэргэдэ ябагшад Советскэ Союзай орден, медальнуудаар шагнагдаа гэжэ баяртайгаар мэдээсэнэб. Агаарай флодой 20 хүдэлмэрилэгшэ элитэ ехэ туйлалта туйлаһанай түлөө Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө, 20 лётчик болон штурман «СССР-эй габьяата пилот». «СССР-эй габьяата штурман» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө. Соведүүдэй ороной орденуудаар Аэрофлодой 10 түрүү коллектив шагнагдаа.

Манай ленинскэ партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын үмэнэһөө шагнагдаһан хүнүүдые халуун зүрхэнһөө амаршалаад, шэнэ амжалта туйлахыень, элүүр мэндэ ябахыень, ехэ зол жаргалтай байхыень хүсэхыемни зүбшөөгыт.

Танай алдарта бүхы коллективые, Граждан авиацийн бүхы хүдэлмэрилэгшэдые үндэр шагнал абаһантайнь дашарамдуулан халуунаар амаршалаад, Танда, хүндэтэ нүхэдүүд, манай Агууехэ Эхэ ороной аша туһада хэдэг ажалдаа шэнэ, ехэ амжалта туйлахыетнай хүсэхыем зүбшөөгыт.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй даалгабаряар Аэрофлодто Октябриин революциин орден барюулхыемни зүбшөөгыт.

Н. В. Подгорный хэлэһэн үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, альга ташалгаар олон дахин үдэшэгдөө.

Эндэ сугларһан хүнүүдэй нэрьемэ альга ташалган доро Н. В. Подгорный Октябриин революциин ордениие Аэрофлодой тугта зүүлгэнэ.

(ТАСС).

...ждан авиацийн ми-... Б. П. Бугаев «СССР-... Граждан авиацийн бай-...гдаһаар 50 жэлэй ой ... элидхэл хээ.

...СССР-эй Граждан авиа-... байгуулагдаһаар 50 ... ойтой дашарамдуу-... Советскэ Союзай Ком-...с партиин Центральна ...едэй, СССР-эй Вер-... Соведэй Президиумэй, ...-эй Министрнүүдэй ...эй СССР-эй Граждан ...иин хүдэлмэрилэг-... эльгээһэн амаршал-... халуун үгэнүүдэй нү-... бэе дээрээ үзэжэ бай-...н. гэжэ элидхэлшэ хэ-

Аэрофлодые октябриин революциин орденоор шагнаха тухай ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Указые нүхэр Н. В. Подгорнын уншахадань, зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлэн, урма баяртайгаар угтабабди.

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй манай гайхамшаг һайндэртэ хабаадажа байһандань баяртайбди. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдэй, гэшүүндэ кандидатуудай, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнарай, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй энэ зал соо һуужа байһандань омогорхонобди.

Партиин XXIV съезд дээрэ табигдаһан асари ехэ түсэбүүдые, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1972 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ, дүй дүршэлөө элсүүлэн үгэхэбди гэжэ бидэ, Граждан авиацийн хүдэлмэрилэгшэд, Коммунис парти, Совет правительстваа найдуулнабди гээд министр хэлэбэ.

Соведүүдэй ороной Граждан авиацийн түүхэ ССР Союзай түүхэтэй таһаршагүй холбоотой юм гэжэ оратор саашадаа хэлээ. Манай Эхэ ороной һүр хүсэнэй ургаһанай ашаар тэрэнэй жэгүүртэ дали улам дэбисэтэй болоһон байна. 50 жэлэй турша соо Граждан авиаци арадай ажахын үндэрөөр хүгжэһэн, олон һалбаритай ажахы болоо. Тэрэ совет хүнүүдые зөөнэ, арадай ажахын эрилтэнүүдые хангана, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Граждан авиаци байгуулга, тэрэнэй хүгжэлтэ Владимир Ильич Ленинэй нэрэтэй таһаршагүй холбоотой.

КПСС-эй Программа дотор табигдаһан асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан тухайдаа партиин Центральна Комитедтэ элидхэнэбди.

Мүнөө үедэ Аэрофлодой агаарай зам 800 мянган километр болонхой. Совет Граждан авиаци уласхоорондын оршондо ехэ нэрэ хүндэтэй. Аэрофлодой самолёдууд дэлхэйн 63 оронтой агаарай холбоо байгуулна.

Мэргэжэл шадабаритай, дүй дүршэлтэй летчигууд, штурманууд, ниидэлгэнүүдые хүтэлбэрилэгшэд, инженернүүд, технигүүд, бусад мэргэжэлтэд Граждан авиацида урган хүмүүжэнэ. Эрдэмтэдэй ехэ коллектив эндэ ажаллана. Габьяата хүдэлмэрилэгшэд граждан авиацида олон. Тэдэнэй дунда 131-ниинь Советскэ Союзай Герой, 51-ниинь Социалис Ажалай Герой, 278-ниинь СССР-эй габьяата пилодууд, штурманууд юм.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ Граждан авиациие саашадань хүгжөөхэ программа тодорхойлогдоо һэн.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлдэ граждан авиаци хурдан түргэнөөр хүгжэхэ байна.

1973 оной гүрэнэй түсэб ба юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые дүүргэлгэдэ, үлүүлэн дүүргэлгэдэ Граждан авиацийн хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа, дүй дүршэлөө элсүүлхэ юм гэжэ Б. П. Бугаев элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ түрэл Коммунис партиидаа, Совет правительстваа найдуулба.

Москвагай тодо нарин прибор бүтээдэг заводой слесарь-хабсаргагша, Социалис Ажалай Герой **С. Ф. Трушкин**, СССР-эй авиационно промышленностиин министр **П. В. Дементьев**, СССР-эй обороной министрэй орлогшо, агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй ахамад командалагша, авиацийн ахамад маршал **П. С. Кутахов**, СССР-эй ДОСААФ-ай ЦК-гай түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай гурба дахин Герой, авиацийн маршал **А. И. Покрышкин** 50 жэлэйнь ойн һайндэрөөр СССР-эй Граждан авиацийн хүдэлмэрилэгшэдые халуунаар амаршалһан байна.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээхэ амаршалгын бэшэгые суглаанда хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаба.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон·телеграф·радио

РИМ

КП-гэй ЦК-гай пленум

ТАСС

...Италиин Коммунис партиин Генеральна секретарь ...ко Берлингуэр Италиин ...партиин Центральна Ко-...дай, Центральна шал-...ын комиссиин пленум ... элидхэл хэбэ.

...энэй гол хубинь улас-...дын мүнөөнэй байдал-...орюулагдаһан байгаа. ...намдахи дай болюулха ...амгалан бандал һэргэзхэ ... хэлсээн баталагдажа, ...тнам арадай удаан саг ...эрэлхэг зоригтойгоор хэ-... тэмсэл ехэ илалтаар ...оо гэжэ Э. Берлингуэр ...эо.

...үүдэй хоёр жэлэй тур-... соо уласхоорондын бай-...а һайн хубилалтанууд ...болон байна. Советскэ ...юзай, Холбоото Штадуу-...й хүтэлбэрилэгшэдэй хэ-... хөөрэлдөөнүүд, эдэнэй ...дан абаһан документ-...д шухала удха шанар-... СССР ба ПНР-тэй ...ГТ-тэй баталһан договорнууд, Германиин Демократическа Республикые олон гүрэнүүдэй мэдэрһэн ушар Европын түбтэхи байдалые ниилээд хубилгаа гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

СССР-эй, бусад социалис гүрэнүүдэй бэелүүлдэг политика эб найрамдал сахин хамгаалха шиидхэхы нүхэсэл болоно гэжэ оратор мэдүүлээ. Энэнь арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлдэ шухала туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлнэ.

Италиин гадаадын политика тухай дурдахадаа, тэрэниие хубилгахын түлөө итальян коммунистнууд тэмсэнэ гээд Э. Берлингуэр тэмдэглээ. ДРВ-е мэдэрхэ, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительстватай харилсаа тогтоохо шухала. Ниитэ Европын аюулгүй байдалай асуудалнуудые зүб руунь шиидхэхэ гээшэ туйлай ехэ удха шанартай гэбэ.

Мүнөөдэрэй Алжир хадаа томо гэгшын промышленна барилгын орон болонхой. Эндэ барилгын крануудай, заводой корпусуудай эндэ тэндэ бодожо байхыень үдэр бүри харахат. Сахарай сүл губиһаа далай гээшэ нефтепроводой ба газопроводой булад утаһанууд татагданхай. Ганцахан түсэбтэ дүрбэн жэлэй (1970—1973 онууд) үедэ 370-аад промышленна барилга бодхоогдохо юм. Ороной национальна индустриин барилгада Советскэ Союз болон социалис оронууд ехэ туһа хүргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Алжирай мэргэжэлтэд болгар нүхэдтэеэ Орандахи портын барилга дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ХЕЛЬСИНКИ

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ТАСС

Европын 32 гүрэнэй, США-гай, Канадын түлөөлэгшэдэй хабаадажа байһан, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ бэлэдхэл хэхэ олон гүрэнэй делегацинуудай хөөрэлдөөнүүд дээрэ зүблэхэ зүйл тушаа СССР-эй ба бусад гүрэнүүдэй дурадхалнуудые зүбшэлэлгэ дүүрэбэ. Болохоео байһан зүблөөн Европодохи аюулгүй байдалай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгээр хүдэлмэреэ эхилхэ ёһотой гэжэ бэлэдхэлэй хөөрэлдөөндэ хабаадагшад тэмдэглэһэн байна.

Гэхэ зуура, эдэ бүхы асуудалнуудаар гүрэнүүдэй хараа бодол илгаатай байна гэжэ элирхэйлэгдээ. Тиигээшье һаань, энэ талаар урагшаа алхам хэгдээ гээшэ.

ХАНОЙ

ВЬЕТНАМЫЕ ЗОРИГЖУУЛНА

ТАСС

«Табан түбиин арадуудай туһаламжа, дэмжэлгэ Вьетнамай арад зоной, армиин урма зоригые ехээр бадаруулна», — гэжэ Ханойн «Куан дой нян зан» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ. Ехэ туһа хүргэһэнэйнь түлөө бидэ бүхы дэлхэй дээрэхи ханинартаа баяр баясхалан хүргэнэбди. Вьетнамай илалта хадаа аха дүү социалис оронуудай, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй илалта мүн.

Америкын эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүгээр, Эхэ ороноо хамгаалхын түлөө хэһэн тэмсэлдэнь аха дүү социалис оронууд манай арадта үнэтэ ехэ, аша үрэтэй дэмжэлгэ үзүүлээ гэжэ «Куан дой нян зан» газетэ бэшэнэ. Мүнөө тэдэнэр Вьетнамые дэмжэхэ интернациональна уялгаяа дүүргэхээр, аха дүү вьетнам арадта али бүхы туһаламжа үзүүлхээр эрид шиидэнги байһанаа батална.

ХАНОЙ

ХЭЛСЭЭГЭЭ ЭБДЭҺЭЭР

ТАСС

Буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээгээ сайгон сэрэгүүд эбдэһээр гэһэн мэдээсэлнүүд Урда Вьетнамһаа абтана. Сайгон зарим подразделенинүүд Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын мэдэлдэ байһан Лонгтхань, Чьонгхоа, Камэпанг гэдэг нютагуудые булимтаран эзэлхын тула шанга добтолго хэһэн байна. Самолёдууд, вертолёдууд тэдэниие дэмжээ гээд АПО агентство мэдээсэнэ. Харата муухай ябуулгануудһаа уламжалан амгалан зоной дунда алуулһаншье хүнүүд бии.

Урда Вьетнамай Республикын ВРП-гэй мэдэлдэ байдаг Куангчи провинциин түб хотые сайгон армиин десантна хэдэн рото эзэмдэхэ гэжэ һэдээ.

Февралиин 2-һоо 4 болотор Тхыатхиен провинциин 12-дохи, 73-дахи харгынуудые хинажа байһан патриодуудта сайгон сэрэгүүд добтолоо.

ВАШИНГТОН

ОЛОНОЙ АША ТУҺАДА ХАРЮУСАНАГҮЙ

ТАСС

Харин гүрэнүүдтэ мүнөө жэл туһаламжа үзүүлхэ тухай хуулиин проектые США-гай президент Р. Никсон конгрессто эльгээбэ. Энэ хэрэгтэ мүнгэ һомололгые 3,5 миллиард доллар хүрэтэр нэмэхээр хараална. США-гай «союзнигуудта» — Урда Корейдэ, Камбоджодо, Таиландда, мүн Израильда, Турцида сэрэгэй туһаламжа үзүүлэгдэхэ байна. Урда Вьетнамда жэл бүри үзүүлэгдэдэг 2 миллиард долларой хэмжээтэй сэрэгэй туһаламжа ондоо статьянуудһаа гаргашалагдадаг юм.

«Харин гүрэнүүдтэ туһа хүргэлгэ манай гадаадын политикын зорилгонуудаа туйлалгадань сэгнэшэгүй үүргэ дүүргэнэ» гэжэ президент конгрессэй хоёр палатын хүтэлбэрилэгшэдтэ эльгээһэн бэшэг соогоо тэмдэглэбэ.

НИКОЗИ

Архиепископ Макариос— Кипрэй президент

ТАСС

Архиепископ Макариос табан жэлэй болзороор дахинаа Кипрэй президент болобо гэжэ соносхогдоо гээд һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ эндэ мэдээсэнэ.

Кипрэй хуулиин ёһоор, гүрэние толгойлогшын тушаалда кандидатурануудые дэбжүүлхэ болзорой дүүрэтэр оройдоо нэгэл кандидатай дэбжүүлэгдэһэн байгааһаа, тэрэнь Республикын президент болоһондо соносхогдодог юм. Кандидатурануудые дэбжүүлгын болзор февралиин 8-да дүүрэ. Кандидадуудаа дурадхахые арсанабди гэжэ правительствада ороогүй партинуудай мэдүүлһэн дээрэһээнь, Макариос президентээр соносхогдобо.

Кипртэ президентын һунгалта үнгэргэхэ тухай байгша оной январь һарада тусхайтаар соносхогдоходонь, Макариосые дэмжэхэ ябуулга эндэ үргэнөөр хэгдэһэн байна. Архиепископ Макариос 1960 оной августда Кипрэй бэеэ даалаһан байдалтай болоһонһоо хойшо ороной президент байгаа.

НЬЮ-ЙОРК

ҺЭРИМЖЭТЭЙ БАЙХЫЕ УРЯАЛНА

ТАСС

Вьетнамдахи дай болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээнэй батал гдаһые амаршалаад, Индохитадһаа США-гай сэрэгүүдые бүрин гаргахын түлөө, өөһэдыгөө өөһэдөө тодорхойлхо эрхэ Зүүн Урда Азиин арадуудта олгохын түлөө Америкэдэхи дайнда эсэргүү хүдэлөөндэ хабаадагшад тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ байна гэжэ США-дахи дайн дажарые буруушаадаг эмхинүүдэй нэгэн — «Эб найрамдал ба үнэн хэрэгые хамгаалха национальна нэгэдэл» мэдүүлбэ.

ВАШИНГТОН

ҺАЙН ЭХИН ТАБИГДАА

ТАСС

Совет ба американ мэргэжэлтэдэй үнгэрэгшэ һарын һүүл багта Москвада болоһон уулзалга оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалха талаар харилсаа байгуулха тухай СССР-эй правительствын болон США-гай правительствын хоорондо хэгдэһэн хэлсээ дүүргэлгын һайн эхин болоно гээд оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха асуудалнуудаар американ соведэй түрүүлэгшэ Р. Трейн хэлэбэ.

Москвада үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ совет, американ мэргэжэлтэд байгаалиие сахин хамгаалхын тула миин лэ эрдэмтэдээ эльгээлсээд, мэдээсэлнүүдые абалсаад байха бэшэ, харин хоёр талые һонирхуулһан, тэдээндэ шухала удха шанартай проектнүүдые хэжэ эхилхэ шухала гэжэ зүбшэлһэн байна гээд Р. Трейн Вашингтондо пресс-конференци үнгэргэхэдөө мэдүүлээ.

НЬЮ-ЙОРК

Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэреэр

ТАСС

ООН-ой Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэритэй таарал дуулан, Индонезиин, Австриин, Перугэй, Суданай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн тусхай түлөөлэгшэд Замби орохоёо Нью-Йоркһоо мордобо.

Урда Родезидэхи үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг хархис засаг захиргаанай үүдхэһэн эзэрхэг түримхэй, һүйдхэлтэ ябуулгануудһаа уламжалан, энэ районда тохёолдоһон түбэгтэй байдалые зүбшэн хэлсээд, Аюулгүйн Совет тусхай түлөөлэгшэдые Замби руу эльгээхэ тухай шиидхэбэри абаһан байгаа.

ТАМАРАЛГАДА БЭЛДЭНЭ

Улаан-Үдын пристаниин хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ ойн баярай жэлдэ урагшатай һайнаар хүдэлжэ, ашаа шэрэхэ түсэбтэ даабаряа дүүргэһэн байгаа. Уһан замаар ашаа шэрэхэ сагай дүүрэмсээр пристаниин коллектив шэнэ сезондо бэлдэжэ эхилһэн юм. Тиигэхэ зуураа бүхы судна болон баржануудаа саг соонь һайнаар заһабарилжа дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаһан байгаа.

Хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула эндэхи хүдэлмэришэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа байна. Заһабарилгын үедэ Виталий Леонтьевич Юшинэй ударидадаг бригадын гэшүүд һайнаар хүдэлнэ. Тэдэнэр үдэр, һара бүриин даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэһэн лэ байдаг.

В. А. Рыжаковой бригадын хүдэлмэришэд суднануудай двигательнүүдые заһабаридаг юм. Тэдэнэр мүнөө 4 судны двигательнүүдые заһабарилжа бэлэн болгонхой.

«Заря», «Совет», «Альбатрос» гэжэ теплоходуудай заһабарилга дүүргэгдэөд, уһан замаар ашаа шэрэхээр бэлэн болгогдоо. Заһабарилга дээрэ механигууд Д. Тютрин, А. Мурочев, слесарьнүүд И. Сысоев, Н. Минин, гагнуурша А. Агафонов гэгшэд ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Тэдэнэрэй бүтээһэн ажалай шанар хододоо һайн байдаг юм.

Пристаниин хүдэлмэрилэгшэд Буряадай республикын 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсожо, шэнэ жэлдэ бүри ехэ ашаа шэрэхэ зорилготой. Заһабарилгын хүдэлмэри дүүргэгдэхэ дүтэлэнтээ.

Д. БАЛДАНОВ.

Зураг дээрэ: пристаниин бэрхэ механигуудай нэгэн Д. Н. Тютрин.

Авторай фото.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

БУРЯАД ОРОН ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хэмжээ ябуулганууд Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэдэ үнгэргэгдэнэ. «Совет Буряад республика табин жэл соо» гэһэн уряа доро тэрэ үнгэрнэ.

Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд түрэл республикынгаа хүгжэлтые бүхы талаарнь харуулхые оролдоно. «Буряадай индустри 50 жэл соо» гэһэн выставкэ уншагшадай анхарал мүнөө үедэ татана. Выставкэ хэдэн таһагтай. Жэшээлхэдэ, «Машина бүтээлгэ — гол һалбари», «Буряад оромнай — барилгын талмай», «Буряадай байгаалиин баялигые — Эхэ орондоо», «Арадай хэрэглэмжын эд бараае ехээр үйлэдбэрилэе» гэхэ мэтэ таһагууд тоологдоно.

Гадна совет Буряад республикын хүгжэлтэ тухай хөөрэһэн эрдэмтэдэй, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй хүдэлмэринүүд олоной анхаралда табяатай.

Е. ЖАРКОВА,
Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын директорэй орлогшо.

МОСКВА ОШОХООР БЭЛДЭНЭ

Хүдөөгэй уран һайханай бүлгэмүүдэй бүхэроссин зональна харалга Эрхүү хотодо боложо дүүрэһэн байна. Энэ харалгын түгэсхэлэй концерт байгша оной мартын 19-дэ Москвада болохоор хараалагданхай. Манай артистнуудай программын зургаан номер тэндэ табигдахаар зууршалагдаа бэлэй.

Дээдэ-Ториин соёлой ордоной «Дэбиснэм» гэжэ ансамблиин дуушад тэрэ тоодо оролсожо, Эхэ оронойнгоо ниислэл хото Москва ошохо золдо хүртөө. Мүнөө тэдэнэр үсэд нэтэрүүгээр бэлдэжэ эхилбэ. Бүхэроссин зональна харалгын лауреадууд соёлой ордоной директор Соня Цыбенова, багша Мария Базарова, агроном Галина Базарова гэгшэд тэдэнэрэй дунда бии.

— Эрхүү хотоор яһала һайн ябажа ерээбди. Энээгээрээ урмашаһан бидэнэр Москвадашье амжалта туйлахаар зоригжонхойбди,—гэжэ «Дэбиснэм» гэжэ ансамблиинхид нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

Д. ДАШИЕВ.
Зэдын аймаг.

БУРЯАД НЮТАГ—ЭНЦИКЛОПЕДИИН ХУУДАҺАНДА

Ангар мүрэн шадарай набтар, Саян уулаһаа эхитэй үндэр газарнуудай уулзадха дээрэ манай түрэл нютаг — Ехэ-Бахтай оршодог. XVIII зуун жэлэй һүүл гү, али удаадахи зуун жэлэйнь эхин багаар бии болоһон энэ һуурин нютагта түрүүшынхеэ ажаһууһан хүн хэн бэ гэхэдэ, Ангарай баруун тээһээ зөөжэ ерэһэн ангуушан Туман Бураев юм гээд эндэхи арад зон түүхэлэн хэлсэдэг.

Түрэл хизаарайнгаа түүхые һайн мэдэхэ Максим Мункуевич Матвеев ноёд угсаатанай 11—12 үеые элирүүлһэн байна. Хэрбээ нэгэ үеын наһанай утые дунда зэргээр 25 жэлээр тоолоо һаа, (этнографида иимээр тоологдодог) Бахтай нютагай хүнүүдэй уг гарбалынь XVIII зуун жэлэй 70—80-яад онуудта хабаатай болоно.

Тэрэ сагһаа хойшо, гурбан зуу шахуу жэлэй үе соо, Туман Бураевай уг залгагшадынь Ангар мүрэнэй зүүн тээхи табан нютагта — Ехэ, Бага-Бахтайда, Апхайта, Гричехоно болон Мольтада ажаһуудаг. Эдэнэр мүнөө бултадаа Алайрай аймагта ородог.

Хоёр зуун табяад жэлэй турша соо манай Ехэ-Бахтай бусадһаа юугээрээшье шалгараагүй юм. Хаана, ямаршье, саарһа гуурһанда тэмдэглэгдээ, дурдагдаашьегүй байһан.

Хубисхалай дүлэн болон социалис хубилалтануудай арюухан һэбшээн Бахтайдашье һэбшээлээ.

Бахтай нютагай үбгэн Сүхэ Ербановай бүлэдэ Михей гэжэ хүбүүн 84 жэлэй саада тээ түрэһэн, Буряад хизаарта эхилһэн революционно хүдэлөөн тэрэнэй нэрэ түрэтэй холбоотойнь мэдээжэ. РКП(б)-гэй Эрхүүгэй губком буряад большевигүүдэй түрүүшын нюуса партийна конференци буряад коммунист Михей Николаевич Ербановай түрэл нютагта үнгэргэгдэхөөр хараалһан байгаа. Теэд Колчагай туһамаршадай һаад хэһэнһээ боложо, шахтёрнуудай хото Черемховодо зарлагдаа һэн.

Мүнөө үедэ Бахтай нютаг олон һалбаритай, оньһожоруулагдамал томо ажахы мүн.

Ехэ-Бахтай нютагайнгаа Совет Ехэ Энциклопедидэ ороһон тухайнь нютагаархиндаа омогорхон дуулгаха хүсэлэнтэйб. Тус энциклопедиин 9-дэхи ботиин 252-дохи хуудаһанда М. Н. Ербановай зураг буулгагданхай, 253-дахи нюуртань тэрэнэй богонихон намтар бэшээтэй. Тэрээн соонь Михей Николаевич Ербановай тоонто нютаг — Ехэ-Бахтай дурсагдана.

Буряад арадай хүбүүдэй дундаһаа Совет Ехэ Энциклопедидэ тэмдэглэгдэһэн хоёрдохи хүн М. Н. Ербанов болобо. Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Д. Банзаров түрүүлһэн даа.

Совет Ехэ Энциклопеди СССР-тэхи номуудай хамжын бүхы газарнууд байхаһаа гадна, Юнеско дамжуулагдан, дэлхэйн бүхы библиотекэнүүдтэ абтадаг юм на.

И. ТУГУТОВ,
Зүүн-Сибириин технологическа институдай доцент.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ

Эрхимлэгшэд һэлгэлдээ

Зонын түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ Шэтын түлөөлэгшэ Ремизов Омскһоо ерэһэн спортын мастер Тарасовтай наадаһан зургаадахи партияа хойшолуулхадаа аб адлихан байдалтай байһан юм. Зүгөөр хойто үдэрынь нүхэрэйнгөө тэнсэе гэһэн дурадхалда арсаба ха. Тиин наадаяа үргэлжэлүүлхэдээ, алдуу гаргажа шүүгдэшоо. Долоодохи уулзалгада Омскын нүгөөдэ мастер Адамсонтой наадаһан Ремизов баһал бирабагүй. Спортын мастер хараар наадаһан Ремизовэй ноёной тала руу һайн добтолго хэжэ ороходоо, шүүжэ гараба.

Уссурийск хотоһоо ерэһэн мастерта кандидат Гойфман мастер Тарасовтай ехэ болгоомжотойгоор наадажа, шатарта дуратайшуулые баясуулба. Тиин хэдэн часай туршада үргэлжэлһэн наадан тэнсэлгээр дүүрээ. Сахалинай нэгэдэхи разрядтай Котов мастерта кандидат Панюшкинние (Хабаровск), Суханов (Барнаул) мастерта кандидат Фрадкинние (Свердловск) шүүһэн байна. Энэ үдэр Эйсмонт (Омск) Румянцевта (Алтай) шүүгдэбэ.

Манай республикын шатаршад — Пинягин Савельев (Магадан) хоёрой наадан хойшолуулагдаа. Эдэнэрэй наада хаража үзэхэдэ, зүбөөр наадаал һаа, Пинягин шүүжэ гарахаар ха. Елсуков Агафоновые, Александр Самарин Митыповые шүүһэн байна.

Эрхүүгэй шатаршан Носков Залкинд хоёр тэнсэһэн, Брылёв Глушковые (Томск) шүүһэн байна. Хабаровскын шатаршан Семенюк Сергей Самаринние шүүжэ, шухала очко өөртөө бэшүүлбэ.

Долоодохи наадanай удаа 5,5 очкотой болоһон Адамсон, Котов, Тарасов, Суханов гэгшэд түрүүлжэ ябана. Пинягин хойшолуулагдаһан наадандаа шүүжэ гарабал, түрүүлжэ ябагшадаа хүсэхэ зэргэтэй. Шатаршад Гойфман, Румянцев, Александр Самарин 5—5 очкотой болобо.

В. МАМИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (Зүүн гарһаа) мастерта кандидадууд Александр Самарин, Баршевич (Кемерово) гэгшэд наадажа байна.

Д. Балдановай фото.

МАСТЕРТА КАНДИДАТ БОЛОБО

Валерий Буянтуев үшөө һургуулида һуража ябахадаа боксын секцидэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа захалһан юм. Хоринн аймагай, мүн республикын чемпион оло дахин болоһон байха. Хоринн дунда һургуули дүүргэжэ гарахадаа, тэрэ нэгэдэхи разрядтай болоод байгаа.

Мүнөө Валерий Новосибирскдэ һуража байна. Городойнгоо суглуулагдамал командын бүридэлдэ орожо, Польшын Арадай Республикын Гданьск городой командатай нүхэр ёһоной уулзалгада хабаадаһан байна. Тиихэдээ залуу боксёр сэбэр илалта туйлажа, СССР-эй спортын мастерта кандидадай нормо дүүргэбэ.

Б. ЛАЙДАПОВ,
аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ.
Хоринн аймаг.

ШЭНЭ РЕКОРД

Конькигаар городой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Республикымнай ниислэл хотын эгээн бэрхэ конькишад энэ мүрысөөндэ хабаадалсаа.

«Локомотив» бүлгэмэй спортсменкэнүүд бусадай дундаһаа шалгарба. 219 очкотой болоһон Тамара Искварина нэгэдэхи һуури эзэлээ. Наташа Ицкович хоёрдохи, Людмила Шевчук гурбадахи һуурида гараһан байна.

Эрэшүүлэй дундаһаа спортын мастер Сергей Воронин («Труд») городой чемпион болобо. 1.000 метрэй зайда түрүүлжэ, республикын рекорд тогтоогоо. Тэрэнэй харуулһан саг 1 минута 30,5 секунда болоно. Анатолий Деревянко («Буревестник») хоёрдохи, спортын мастер Мунгалов («Буревестник») гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Түрүү һуури эзэлһэн конькишадта городой физкультура, спортын комитедэй Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

М. БАНЗАРОВ.

ТҮРҮҮШЫН КУБОК

Хэжэнгын аймагай хоккеистнүүд «Урожай» бүлгэмэй кубогта түрүүшынхеэ байгша ондо хүртэбэ. Энэнь залуу тренер Валерий Манхировай оролдосотой ажалһаа эхитэй юм.

Хэжэнгын спортсменүүдтэ илалта бэлэхэнээр ерээгүй. Мүрысөөнэй түгэсхэлдэ тэдэнэр Кабанскын аймагай эбтэй эетэй командые булижа шадаа.

Кабанскын команда тухай хэдэн үгэ хэлэе. Гол түлэб Кабанскын совхозой хүдэлмэришэдһөө бүридэһэн энэ команда үнинхэнэйл суудаа гаранхай. Түгэсхэлэй наадаnай урда нёдондоной чемпион — Түнхэнэй хоккеистнүүдые, республикымнай шанга командануудай нэгэн —Хоринн командые тэдэнэр шүүһэн байгаа. Харин мүнөө нэгэ очкогоор дутажа, кубогта хүртэжэ шадабагүй бшуу.

ДАХИН ХАБААДАБА

Дүрэ буляалдаагаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эдиршүүлэй дунда Пермь хотодо үнгэржэ байна. Тэндэ манай нютагай хүбүүн Илья Гармаев хабаадана. Нёдондо жэл болоһон иимэ мүрысөөндэ Илья дүрбэдэхи һуурида хүртэһэн юм.

В. БАДМАЕВ.

ПИОНЕРНҮҮДТЭ — БЭЛЭГ

НИЖНЕ-АНГАРСК. Һая болотор Хойто-Байгалай аймагай пионернүүд өөһэдын байшангүй байһан юм. Аймагай пионернүүдэй шэнэ байшан баяр ёһололой оршон байдалда эндэ нээгдэбэ.

Уужам һарууl кабинедүүдтэй, таатай зохид түхеэрэлгэнүүдтэй, элдэб наада харуулха, суглаа үнгэргэхэ залтай байшан үхибүүдэй мэдэлдэ үгтэбэ. Вожатанууд, пионерэй эдэбхитэд өөһэдын методическа кабинедтэй юм. Тэдэнэр дуунуудай суглуулбари, үхибүүдэй элдэб наада зугаа эмхидхэхэ захяа заабари тайлбарилһан ном, методическа литература эндэһээ абажа, ажалдаа хэрэглэжэ байха болоно.

Пионерэй байшангай дэргэдэ 11 кружок эмхидхэгдээ. Авиамодельнэ, радиотехникын, судна бүтээлгын, фотографиин, уран һайханай болон бэшэшье кружогууд тэдэнэрэй тоодо оролсоно.

Пионерэй байшан нээлгэдэ зорюулагдаһан баярай жагсаалда үхибүүд олоороо суглараа. Багашуулда үдэр бүриин анхарал оролдолго гаргажа байдагайнь түлөө парти, правительствада баяр баясхалан хүргөөд, үхибүүд Ленин багшын ажабайдал тухай хөөрэһэн альбом пионерэй байшанда хадагалжа байхаар бэлэглэбэ.

Б. ЦЫРЕНОВ.

„ЭХЭ ОРОМНИ —СССР“

Иимэ уряа доро Никольскын дунда һургуулиин һурагшад аяншалга үнгэргэнэ. Энэ аяншалга 1974 он болотор үргэлжэлхэ юм.

Граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадалсажа, баатаршалга гаргаһанайнгаа түлөө Советскэ Союзай Герой болоһон, Алдар Солын ордендо хүртэһэн хүнүүдтэй бэшэг абалсажа, тэдэнэрэй дайшалхы намтар суглуулха гэһэн даабари 8-дахи «А» классай һурагшадта даалгагдаһан байгаа. Тэдэнэр урдаа табиһан зорилгоёо эдэбхитэй һайнаар эмхидхэжэ шадаа. Генерал Балдынов (Москва), Михалев (Куйбышев), Харитонов (Донбасс) гэгшэдтэй холбоо барисаа байгуулжа, бэшэгүүдые абалсана. Эхэ ороноймнай омогорхол болоһон баатар хүбүүд Никольскын эдиршүүлдэ дурасхаал болгон фотонуудаа эльгээгээ.

Эдир һурагшад үнгэрһэн дайн байлдаанuудта хабаадалсаһан нютагайнгаа хүнүүдтэй уулзалга үнгэргэбэ. Никольск тосхондо түрүүшын партизан отряд эмхидхэлсэһэн И. С. Бодров нютагайнгаа баян нюдаргашуултай яажа тэмсэдэг байһан тухайгаа, түрүүшын колхозой ямар оршон байдалда тогтоогдоһон тухай һурагшадта һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадалсаһан аха дүү М. К., А. К. Парфеновтон энэ уулзалгада мүн лэ уригдаһан байна. Дайсанай һомондо сүмэ сохюулһан улаан гвардейскэ дэбтэр харахадаа үхибүүд ехэтэ һонирхобо. Энэ нарин дэбтэрые М. К. Парфёнов хармаандаа хээд ябаһан байгаа.

Һурагшад дэбтэрэй дүрые фотоаппарадаар буулгажа абаад, һургуулиингаа музейдэ табиба.

В. ШИРДАРМАЕВ.

БУЛГАНУУД БҮРИДХЭЛДЭ АБТАНА

Ураалай хадануудһаа гон далайн эрье хүрэтэрхи тайга соо ябаһан булганые бүридхэлдэ абаха гэһэн союзна түрүүшын хүдэлмэри орон доторнай эхилбэ.

Тиин хэдэн мянган ... вед, зоолог, эрдэмтэд, ... шад болон тусхай дээдэ ... гуулиин студентнэр энэ ... рэгтэ хабаадажа, Зүүн ... Баруун-Сибириин, Алас-... зүгэй хада уулануудые ... жа эхилхэнь. Хүнэй ябаха аргагүй газарта тэдэнэр ... молёт, вертолёдоор бууха юм.

Булга бүридхэлдэ ушар ямар зорилготой гэхэдэ, нэгэдэхеэр, энэ ... тэй сэнтэй амитанай хаана ... тоо мэдэгдэхэ, эрэ гү, эмэ булганай тоо элирүүлэгдэхэ. Эдэ дүнгүүдэй ... байхада, хоёрдохёор, ... рилго зүбөөр түсэблэгдэхэ, булганай тоо толгой ... тодоруулагдаха болоно.

Булганай бүридхэл ... республика дотор эхилээ. ... хоёр жэл соо үнгэргэгдэхэ ... Буряадай тусхай бүлгэм ... ажахынуудай хүдэлмэри... шэд энэ хэрэг эрхилнэ.

Манай корр.

291 БУЛГА ОЛЗОТОЙ

Хоринн госпромхозой ... шад үнгэрэгшэ жэлые амжалтатай дүүргээ. Гүрэндэ ... 20 мянган түхэригэй ... тушаагдаха байһан ... 39875 түхэригэй арһан ... далдагдаа.

12.800 түхэригэй хэр... арһан тушаагдаа. Энэнь ... бөөр хараалагдаһанда ... 4,8 мянган түхэригөөр ... болоно. Һолонгын 212, ... ганай 291 арһан тушаа... Дүршэлтэй бэрхэ ангуушан Василий Михайлович Ан... евский агнуурiһаа ехэ ... той бусаба. Энэ нүхэрнай ... ганай 29 арһа тушаагаа. Николай Иванович Иванов ... мэнэй 170, булганай 5 ... тушааһан байха юм.

Б. ГАРМАЕВ.

ҮМСЫН 21 АВТОМАШИНА

Зэдын аймагай ажалшад ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлажа, ажабайдалаа баян дэлгэр болгоно. Тэдэнэр салин хүлһэнэйнгөө зарим хубиие нөөсэлгын кассада хадагалдаг болоо. Мүнөө үедэ 8.395 хүн нөөсэлгын кассада мүнгэеэ оруулаад байна.

Олохон хүнүүд нөөжэ хадагалһан мүнгөөрөө үнэтэй сэнтэй эд бараа худалдан абана, холын орон нютагуудаар аяншална, амаралтын байшангуудта ошожо, таатай зохидоор амарна. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай ажахынуудай малшад, таряашад, механизаторнууд болон алба хаагшадай гэр бүлэ элдэб түхэлэй 21 автомашина, 50 гаран мотоцикл болон бэшэшье үнэтэй сэнтэй эд бараа худалдан абаһан байха юм.

Д. ДУГАРОВ.

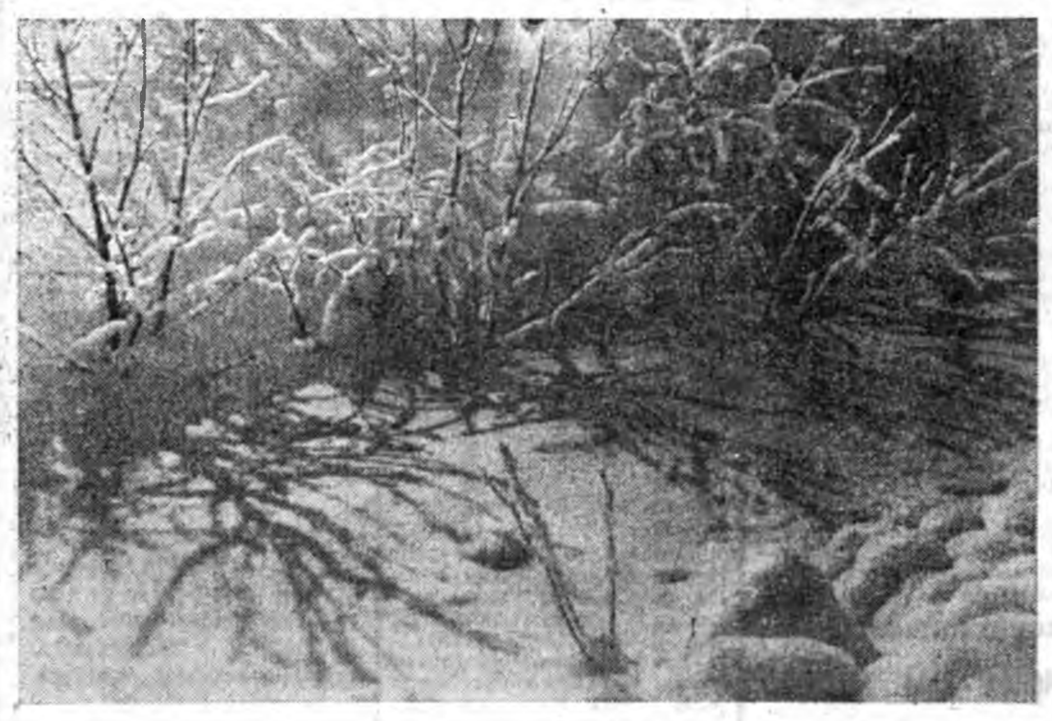

Сэнтэһэн һөөгүүд.
П. ЯХНО ВЕЦКИИН фотоэтюд.

Шэнэ ном

УУРАГ, ТАРАГ, ЗӨӨХЭЙ...

«Буряад кулинари» («Бурятская кулинария») гэжэ ном Улаан-Үдын номой дэлгүүр дээрэ һаяхан гаража, түргэн саг соо тараба. Тэрэ номые Г. Ц. Цыденжапов Е. Б. Бадуева хоёр бэшэбэ.

«Буряад арадай хэдэн зуун жэл соо бүрилдэн ерэһэн соёл болбосоролой онсо шэнжэ шанар эдеэн уһанданьшье өөрынгөө нүлөө үзүүлдэг. Тэрэ онсо шанарынь нютагай уларилһаа, сахижа байһан ажахыһаа дулдыдадаг.

Буряад эдеэнэй олонхинь диетическэ (бэеын элүүрые сахиха гуримда тааранги) байдаг. Буряад эдеэ бэлдэхэдэ орёо бэшэ, шэмэтэй, хоолтой байха юм. Гэбэшье зарим блюдэ (эдеэ) яажа бэлдэхэб гэһэн асуудал һайса шэнжэлэгдээдүй юм.

Тус брошюра соо буряад арадай кулинарна искусствада (эдеэ яажа бэлдэдэг бэ гэһэн асуудалда) дүүрэн харюу үгтөөгүй. «Ямагтал юрын гү, али һайндэрэй айлшадые угтахаяа байһан эхэнэрнүүдтэ яажа амтатайгаар эдеэ хэхэб гэжэ хөөрэхэеэ оролдобобди»,— гэжэ авторнууд оролто үгэ соогоо бэшэнэ.

Нэрлэгдэһэн номхон «Сагаан эдеэн», «Хониной мяхаар хэһэн эдеэн», «Татаһан мяхаар хэһэн юумэн», «Хониной мяхаар хэһэн түрүүшын эдеэн», «Хониной гэдэһэ дотор», «Үхэрэй мяхан» гэхэ мэтын томо гаршагуудтай.

Түрүүшын гаршаг доро иимэ эдеэнэй тоолбори, эдеэ яажа хэхэб гэһэн заабари үгтэһэн гэбэл: ууран, ээзгэй, хурууд, үрмэ, зөөхэй, шанаһан зөөхэй (саламат), хүрэнгын тоһон, хүрэнгэ, бозо, айрһан, сэгээ (кумыс), тараг, мойһотой тибһэн гэхэ мэтэ.

Гадна дала, үбсүү (бүүһэг) яажа шанахаб, бууза, хуушуур хайшан гээд хэхэб гэхэ мэтын зүбшөөл абажа болохоор. Тэрэшэлэн гэдэһэндэ шуһа яагаад шудхахаб, шанахаб гэһэн асуудалда харюу олохот. Үнгэрхэдөө, хирмаса, ормог, эрээлжэ, һугабша хэжэ шададаг зон бидэнэй дунда үсөөн болошоо хэбэртэй агша. Тиимэ нүхэд баһал тусхай номхониие уншаад, харюу олохо байна.

Гэхэ зуура Буряадай номой хэблэл имэрхүү номые томоор, олон үнгын шэрэтэй зурагтайгаар гаргаа һаа, оройдоошье эндүүрхэгүй һэн гэжэ һанахаар. Номой нюур талада, мүн һүүлэйнь хуудаһануудай дээрэ үгтэһэн зурагууд бүрүүлнүүд, ямаршье эдеэнэй зураатай байһые ойлгохонь бэрхэтэй. Түбэй хэблэлээр кулинари (эдеэ бэлдэдэг гурим) тухай номуудые гаргахадаа, саарһа юу хээ гамнангүй, үнгэтэ зурагуудаар һайса шэмэглээд гаргадаг. Теэд тэрэ номууд номой наймаанай таг дээгүүр тооһондо даруулжа хэбтэдэггүйл. Тиимэһээ буряад эдеэн тухай номые дахин хэблэжэ гаргахадаа, манай ажаглалтые хараадаа абаха бэзэ гэжэ һанагдана.

Ц. ДОНДОГОЙ.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо

КОЛХОЗОЙ ХҮҮГЭДЭЙ СААДТА

Жаргалантын хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэд энэ үдэр ехэл хүлгөөтэй байба. Тэдэнэр эртэ үглөөнһөө хойшо таһалгануудаар ябажа харанад. «Хамаг юумэмнай бэлэн, гүримтай гү?»—гээд бэе бэеһээ һанаагаа зобонгёор асуунад.

Һанаагаа зобоншьегүй яахаб. Аяар 15 багашуул энэ үглөөгүүр түрүүшынхиеэ саадта орожо ерээ ха юм. Эдэмнай хонишодой, һаалишадай, мал адуулагшадай үхибүүд болоно.

Үүр хираанһаа үдэшын харанхы болотор ажалладаг малшадай зарим үхибүүд саадта абтаагүй байгаа. Тиихэдэнь Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой правлени Жаргалантын хүүгэдэй саадта бүхэли сүүдхэ соо хүдэлхэ бүлэг эмхидхэхэ гэжэ шиидхэһэн юм. Энэ бүлэгтэ 25 багашуул абтажа, түрүүшын саадта ерэбэ гээшэ.

Малшад үхибүүдээ эндэ байлгадаг болоһонһоо хойшоо таталюуһагүй ажалдаа ябадаг боложо амаршоо.

ГАРТАА ФОТОАППАРАТ БАРИҺАН ҮХИБҮҮД

Жаргалантын соёлой байшангай нэгэ таһалгада орохо домнай эдиршүүл толгойгоошье үргэхэ сүлөөгүй байба. Фото-зураг буулгаха дуратай үхибүүд фотоаппарадһаа һаяхан абтаһан пленконуудаа харана, шалгана. Фото-саарһан дээрэ тэдэнээ буулгахын түлөөдэ элдэб холимол бодос бэлдэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлэй сентябрь һараһаа нютагай соёлой байшангай дэргэдэ фотокружок хүдэлжэ эхилһэн юм. Соёлой байшангай директор И. Н. Осколкова энэ кружогые хүтэлбэрилнэ.

Һонирхолтой кадрнуудые буулгажа абахаяа гартаа фотоаппарат барижа хүдөө талаар, тосхон соогуураа ябахынгаа урда тээ үхибүүд теоретическэ бэлэдхэлээ дахин шалгажа үзэдэг, багшынгаа захяа заабари анхаржа абадаг байна.

Мүнөө тус кружогой гэшүүд түрэл республикынгаа 50 жэлэй ойдо зорюулһан һонирхолтой фотовыставкэ бэлдэжэ эхилбэ.

Л. СЛЮНКИНА.
Сэлэнгэ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Улаан-Үдэ» харуулна:

12.00 — «Хонхо» — һурагшадта зорюулагдаһан тележурнал (буряад хэлэн дээрэ). 12.35 — «Горизонт» гэһэн дамжуулга.

«Орбита» харуулна:

13.35 — Һүүлэй һонин. 13.40 — **Үнгэтэ телевидени.** «Кино-аяншалагшадай клуб». 14.30 — «Будильник» — багашуулда зорюулагдана. Таллинһаа дамжуулагдаха. 15.00 — «Здоровье» — научно-популярна программа. 15.30 — **Үнгэтэ телевидени.** «Хүгжэмтэ киоск». 16.00 — **Үнгэтэ телевидени.** Фигурна һолжоролгоор Европын чемпионат. Эхэнэрнүүд мүрысэхэ. ФРГ-һээ дамжуулагдаха. 16.40 — Совет Армиин ба Флодой сэрэгшэдтэ зорюулагдаһан программа. 17.10 — **Үнгэтэ телевидени.** А. П. Чехов. «Гурбан рассказ» гэһэн телевизионно зүжэг. 18.10 — Концерт. 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

«Улаан-Үдэ» харуулна:

19.00 — «Приходи, сказка» — багашуулда зорюулагдана. 19.30 — Хүгжэмтэ забһарлалга. 19.40 — «Арадай уран бэлигтэн» гэһэн дамжуулга. Хоринн аймаг. 20.40 — Телевизионно фильм.

«Орбита» харуулна:

21.15 — «Уран зохёолшод Ильф ба Петров». 22.00 — Үнгэтэ телевидени. Фигурна һолжоролгоор Европын чемпионат. ФРГ-һээ дамжуулагдаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

19.00 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Крылья Советов», ЦСКА команданууд наадаха.

«Улаан-Үдэ» харуулна:

21.15 — «Красные альпинисты» — ГДР-эй телевизионно уран һайханай фильм (6-дахи, 7-дохи серинүүд).

ПОНЕДЕЛЬНИК, 12.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Улаан-Үдэ» харуулна:

18.00 — Киноочерк. 18.20 — Камерна хүгжэмэй концерт. 18.40 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмнүүдэй программа. 19.10 — «Долоон хоногой һонин» (буряад хэлэн дээрэ). 19.40 — Киноочерк. 20.00 — «Майя Кристалинская дуулана». 20.20 — «Түсэбтэ табан жэлэй эршэтэ ажалай долоон хоног». 20.50 — «Человек из аула Псебе» — киноочерк. 21.00 — «Гурбадахи, шиидхэхы жэл» — «Забайкаллес» комбинадай начальник нүхэр А. И. Кораблёвой хөөрөөн. 21.15 — Телевизионно соносхол. 21.25 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 21.45 — «Рабыня» — уран һайханай фильм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Республикын нэгэ үдэр» суглуулбари. «Эхэ оромнай амгалан байдалай ... гүүртэ далинууд—Москва ... болоһон баярай суглаан... Нүхэр Н. В. Подгорный ... хэлэһэн үгэ.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Дипломтой хүнүүд» ... А. Кузнецовой статья. ... тийна хронико. «Амаралтэрээндэ үгы» — К. С... тоевагай корреспонденци. «Түрэл байгаалиие гамна» — суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда: «Эхэ ороноймнай амгалан байдалай жэгүүртэ да... нууд» — түгэсхэл. Эрдэм техникын һонин. Хи... саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Михаил Жигжитовэй ... манһаа хэһэг. Элдэб һонин...

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54 приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-..., зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-..., культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-..., информации — 34-05, общественная приёмная — 56-..., машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.